

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDI "Nas tisk" - Direktor: Rudi Janžura - Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak - Tiska tiskarna "Slovenskega poročevalca" - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefoni 23.532 do 23.536 - Uprava: Ljubljana, Čopova ul. 50-III, telefoni 22.573 in 22.621 - Oglasi: Ljubljana, Kardeljeva ul. 5, telefoni 21.896, za ljubljanske naročnike 20.463 za zunanje 21.832 - Poštni predal 29 - Tekoči račun Narodne banke 601 - Te 163 - Mesečna naročnina 200 din

Poročevalac

Odgovori predsednika republike Tita dopisniku „United Pressa“

Naša država hoče biti v vsakem pogledu neodvisna

Predsednik republike Josip Broz - Tito je sprejel 7. julija na Brdu pri Kranju dopisnika United Pressa go. Hellen Fisher in ji dal odgovore na postavljena vprašanja.

Prvo vprašanje go. Fisher je bilo: Katere dogodke smatrate za najvažnejše v zadnjih petih letih? — Predsednik Tito je odgovoril: Najvažnejši dogodki v zadnjih petih letih so: naš spopad s Sovjetsko zvezo 1948. leta, dogodki v Sovjetski zvezi po Staljinovi smrti ter, umevno, korejska vojna in njena sedanja razvojna faza.

Vprašanje: Mistim predvsem na najvažnejše dogodke v zvezi z Jugoslavijo.

Odgovor: Najvažnejši dogodek v zvezi z Jugoslavijo je Staljinova smrt, ker se je po njej pokazalo, da so bile v sovjetski zunanji politiki prikriti in napokicene slabosti, ki so bile vzrok, da je sedaj prišlo do določenih sprememb.

Vprašanje: Vem, da neradi prerokujete, pa bi Vas vendarle prosila, da bi mi povedali, kaj vse predvidevate v naslednjih petih letih?

Odgovor: Tega res ne bi mogli reči. Lahko Vam dam samo krajšo perspektivo glede na sedanje dogodke, kar pa je le mo-

je osebno mnenje. Sedaj smo v začetni fazi, v fazi raznih dogodkov, ki so posledica današnje sovjetske politike, tako politike v sami Sovjetski zvezi in v državah pod njenim vplivom, kakor sovjetske zunanje politike. Menim, da to stvar poznajo tudi sami sovjetski voditelji in da bodo dovolj elastični, da bodo nadaljevali politiko popuščenja v državah pod svojim vplivom. Najbrž pa bodo ublažili celotno politiko in poiskali primernejše oblike zanjo. Tam namreč ne more nihče več prenašati neuspehov, ki so se sedaj pokazali v precej drastični obliki v Vzhodni Nemčiji, pa tudi na Madžarskem, kjer je morala biti zamenjana vsa stara garnitura, ki je bila najvnetejši pobornik sovjetske politike. To se bo najbrž nadaljevalo tudi v drugih državah. Mi smo to predvidevali. Pred kratkim sem to rekel g. Davies in res se je hitro uresničilo. Razume se, da bo vse to koristilo ureditvi miru v svetu, nam pa daje zadovoljenje za vse tisto, kar smo prenesli v zadnjih petih letih.

Vprašanje: To vodi v drugo vprašanje, ki sem Vam ga hotela sama postaviti. Glede na to, kar ste rekli, da Vam najnovejši dogodki dajejo zado-

ščenje, mislim, da so sedanje spremembe na Madžarskem podobne spremembam, do katerih je prišlo v Jugoslaviji, in da so se tudi te zgodile iznenada.

Odgovor: Ne bi rekel, da so se zgodile nenadno. Res so podobne onim v Jugoslaviji, imajo pa drugačno obliko kot pri nas. To pa ne pomeni, da se pozneje ne bodo razvijale v tej smeri. Tu se uresničujejo vse naše postavke, ki smo jih navedli v pismenem odgovoru Staljinu in Molotovu o tem, kako gledamo na odnose med državami, kako gledamo na pravico vsakega naroda do samoupravljanja in sploh na notranji razvoj, ter kakšni pogoji narekujejo v posameznih državah pravilen notranji razvoj, ki ne more biti povsod enak. To se je zdaj najlepše pokazalo, Madžarska je najboljši primer za to.

Vprašanje: Ali ste mnenja, da novi ljudje na Madžarskem delajo to brez privoljenja Sovjetske zveze?

Odgovor: Ne, pač pa so voditelji SZ spoznali, da morajo iti po drugi, stranski poti in da morajo svoje ljudi v Madžarski orientirati v tej smeri. To pa je prav tisto, kar je zelo važno. V tem vidim jaz glavni namen, ne pa samo neko faktično in maneuver, kot mislijo na Zahodu. Sovjetski voditelji dejansko čutijo potrebo po spremembi svoje politike in po drugačnem stališču.

po državnih linijah normalne odnose. Tudi v odnosu do Amerike imamo različna ideološka gledanja, pa imamo kljub temu ne samo normalne, marveč celo prijateljske odnose.

Vprašanje: Ali mislite, da bodo ideološke razlike med Rusijo in Jugoslavijo postopoma prenehale?

Odgovor: To bi bila velika stvar in sreča za vse, toda ne verjamem, da bo to slo tako lahko.

Vprašanje: Kako daleč so šli Rusi v satelitskih državah, da le-te ne izvajajo več diskriminacije nad jugoslovanskimi narodi?

Odgovor: So določena znaki. Pri njih gre to kot po vrvi: rečejo jim, da nekoga ni treba več zmerjati ter napadati, in oni to poslušajo. Je že precej znakov, da grejo tudi satelitske države za Rusi. Toda nje bodo Rusi še vedno puščali malo naprej, ko izvaja Sovjetska zveza v določenem smislu še vedno

»živno vojno« proti Jugoslaviji, samo da tega ne dela neposredno, ampak preko satelitskih držav.

Vprašanje: Ali jugoslovanski diplomati lahko svobodno potujejo po Sovjetski zvezi, kot morejo to diplomati drugih držav?

Odgovor: O tem se nisem obveščeval, toda ker velja to za vse diplomate, velja verjetno tudi za jugoslovanske. Prva stvar, ki jo oni izvajajo, je postopno uki-

njanje diskriminacije proti nam.

Vprašanje: Ali bo Jugoslavija odgovorila z enakimi ukrepi?

Odgovor: Mi bomo ravnali adekvatno.

Vprašanje: Zanima me, če jim je že sedaj dovoljeno potovanje po državi?

Odgovor: Ni še bilo govora o tem. Videli bomo, kako bodo ravnali z nami v Sovjetski zvezi.

Naše današnje oblike bomo še bolj dopolnjevali in razvijali

Vprašanje: Sedaj bi Vam želela postaviti vrsto vprašanj v zvezi z rano politiko. Stalno govoro, da bodo na jesenskih volitvah poleg predstavnikov komunistične partije tudi predstavniki drugih strank. Ali je to gotovo?

Odgovor: Tu ne gre za komunistično partijo. Mi imamo socialistično zvezo delovnih ljudi, ki je velika organizacija. Pri nas bo na volitvah več kandidatov. Kandidat je lahko tudi nekommunist in ljudstvo lahko tudi njega izvoli. Volivci v posameznih okrajih niso vsi komunisti, med njimi so ljudje s stariimi in novimi nazori in kogar bodo le-ti izbrali za kandidata, ta bo kandidiral. Pri volitvah sodelujejo ljudje od spodaj navzgor. Izbrali bodo tistega, kogar sami hočejo, ga postavili za kandidata in izvolili onega, ki jim bo dal največ zagotovil.

Vprašanje: Kandidat torej na volitvah ne bo nastopil kot predstavnik neke stranke?

Odgovor: Ne. Ljudje ga bodo izbrali po svoji volji.

Vprašanje: Ali je mogoče, da bo skupina ljudi, ki enako mislijo, osnovala svojo stranko, ali nekaj stranki podobnega?

Odgovor: Ne mislim, da bodo te skupine ljudi sestavljale stranke. Moram reči, da je to prežvela stvar. Stvar, ki izginja. Vse države, ki imajo veliko strank, so v zastoju in ne morejo naprej. To zavira življenje. Pri nas se ustvarjajo nove oblike družbenega življenja in razvoja. Mi bomo po volitvah imeli dvoje domov: Svet proizvajalcev, katere bodo izbrali oni, ki so v proizvodnji, in Zvezni svet. To pomeni, da bodo v skupščini tisti, ki proizvajajo, in tudi tisti, ki so izdelovalci neposredno v proizvodnji. Ljudje bodo od spodaj navzgor izbrali tistega, za kogar so mnenja, da bo sposoben zastopati njihove interese ter spo-

soben delati. Pri nas se gospodarsko življenje drugače razvija kot na Zahodu in rima smisla, da bi ustvarjali nekaj, kar bi nas v razvoju lahko zaviralo. Tega ne moremo dovoliti.

Povedal bi Vam sedaj nekaj, česar me niste vprašali. Nampak bi bilo pričakovati od poraza sovjetske politike v satelitskih državah, od njihovega neuspeha in gibanja v smeri liberalizacije ter uvajanja predstavnikov drugih strank na vlado, da ima to lahko kakršen koli vpliv na naš notranji razvoj. Prav naš notranji razvoj je vplival na to, da je tam moralo priti do teh sprememb. Tudi v bodoče bo naš socialistični razvoj vplival na te države, verjetno pa tudi na druge, toda to ne pomeni, da bomo mi ostali na mestu, kjer smo danes. Svoje današnje oblike bomo še bolj dopolnjevali in razvijali. Kaj zahtevamo? — Kolikor mogoče pravilne odno-

se v družbi. Demokracija ni sama sebi namen. Biti mora odsev dejanskega notranjega sistema ekonomike in drugega. Odvisna je tudi od državljanske zavesti. Bolj ko raste državljanska zavest, bolj dobiva demokracija svojo pravo vsebino. Če ni državljanske zavesti, če ni demokratske zavesti državljanov do skupnosti, potem ni demokracije. Demokracija mora biti osnovana na stvarnih temeljih.

Vprašanje: V zadnjih šestih do osmih mesecih so se pojavile vesti, da bo ponovno prišlo do velike amnestije. To se pa ni zgodilo. Ali bo kaj iz tega, ali bo mogoče amnestija postavila piko na politično preteklost nekaterih političnih zapornikov? Vprašujem o četnikih, ki so še v zaporih. Kaj bo z njimi?

Odgovor: Nič ne bo z njimi. To ni politično vprašanje, ampak kriminalno. To je v zvezi z vojnimi zločini kot pri vsakih. Zelo težko je vse amnestirati, Vsaka amnestija izzove določen

(Nadaljevanje na 2. strani)

O spremembah v sovjetski politiki

Vprašanje: Ali vidite v tem začetek dejanske spremembe?

Odgovor: To se razume. Ali more priti do večjih sprememb kot sedaj, ko morajo zamenjati svoj celotni aparat, ki je bil nosilec sovjetske politike, ter uvajati ljudi, ki jih tako rekoč do včeraj še nihče ni poznal. To je velika reč. Za tako stvar se je težko odločiti. Ko pa so se že odločili, pomeni to, da bo prišlo do izmenjave administra-

kujejo od sedanje spremembe v sovjetski politiki stodoletne uresničitve svojih ciljev, marveč naj realistično ocenjujejo dogodke ter se nekako sporazumejo za uresnitve svetovnega miru, toda ne na račun drugih narodov. Poskus ali mnenje, da bi bilo sedaj mogoče doseči nekaj pretiranega, nekaj več, kot bi bilo treba doseči glede na realno podlago, bi namreč lahko izval tako reakcijo, da bi se potem položaj še poslabšal. Sovjetska zveza bi potem imela boljši položaj. Sedaj je tako

tem, da gre Sing Man Ri predaleč.

Odgovor: Ri gre predaleč in mislim, da bi popuščenje njegovim zahtevam lahko imelo zelo negativne posledice. Interes ugleda Združenih narodov, njihovega političnega kapitala, je, da pride na Korejo do pomiritev, da pride do premirja. Danes sem čital v časopisih, da je Sing Man Ri sklenil izpustiti iz taborišč tudi kitajske ujetnike, in to pod vplivom Cankajškega. Če bo ameriška

Konferenca balkanskega pakta v Atenah

Najvažnejši del programa zaključen

Pozornost je bila posvečena tudi sodelovanju na gospodarskem področju — Kosilo pri grški kraljici

Atene, 10. julija. Grški politični krogi naglašajo, da je trojna politična konferenca na svoji sinočnji seji v glavnem zaključila najvažnejši del svojega programa, ker so na treh sestankih v konstruktivni in prijateljski atmosferi analizirali položaj na svetu in na Balkanu. Na podlagi dosedanjega dela konference je mogoče pričakovati, da bo njeno delo v pogledu nadaljnje poglobitve in uresnitve sodelovanja držav balkanskega spoznanja plodno ter da bodo te države ostale močan faktor pri likvidaciji hladne vojne in pri vzpostavitvi splošnega miru na svetu.

Grški novinarski krogi živahno razpravljajo o nekaterih novih momentih, ki so se pokazali na dosedajšnjih sejah konference. Na zelo živo zanimanje je naletela vest, da so jugoslovanski predstavniki za krepitev trojnega sodelovanja predlagali, naj se poidejo učinkovitejši oblike za krepitev vzajemnosti na političnem in gospodarskem področju. Vest atenskega lista »Kattimeris«, da je na konferenci predstavniki neke države predlagal ustanovitev skupnega vojaškega koordinacijskega štaba, pa ocenjujejo ti krogi kot nekaj, kar ni v skladu s tistimi prizadevanji na svetu, ki želijo in podpirajo mednarodno pomiritev in tudi ne v skladu s osnovnim namenom balkanskega spoznanja.

V grškem zunanjem ministru se je včeraj popoldne prvič sestel posebni komite, ki naj bi izdelal zaključke in skupno poročilo o delu trojne politične konference. Komite sestavljajo državni podsekretar v turškem ministru za zunanje zadeve Birgi, jugoslovanski državni svetnik Josip Djerđa in direktor politične direkcije grškega ministru za zunanje zadeve Mostras.

Po vseh iz Aten bo komite najbrž predlagal osnove stalnega sekretariata sveta ministru za zunanje zadeve Grčije. Jugoslavije in Turčije ter konference gospodarskih strokovnjakov vseh treh držav, ki naj bi čimprej presodili možnosti gospodarskega sodelovanja članic balkanskega pakta. Pričakujejo, da bo v poročilu tudi izjava vseh treh držav, da je ob pregledu položaja glede Albanije

dosežena soglasnost, po kateri predstavlja ohranitev neodvisnosti Albanije pomemben element miru in stabilnosti na Balkanu. V uradnem poročilu pričakujejo tudi potrdila o skupnem stališču treh vlad glede na mednarodni položaj. To stališče bo v skladu

z načeli, ki so bila nedavno podarjena v deklaraciji.

Kakor kaže, bo komite danes končal svoje delo, s čemer bi bila atenska konferenca dejansko zaključena ter bo skupno poročilo o tem najbrž objavljeno že jutri dopoldan.

Berija aretiran kot „podkupljeni sovražnik“ sovjetske države

Komentarji v Vel. Britaniji, Franciji, ZDA in Indiji vprašujejo: Kaj je zdaj s sovjetsko »mirovno ofenzivo«?

Moskva, 10. julija. Uradna sovjetska agencija poroča, da je CK VKP(b) izključil iz članstva sovjetske komunistične partije dosedanjega podpredsednika ministrskega sveta in notranjega ministra Sovjetske zveze Laurentija Berija. CK VKP(b) je to izključitev označil s »odstranitvijo sovražnika komunistične partije in sovjetskega naroda«. Agencija obenem prenaša poročilo plenarnega sestanka centralnega komiteja sovjetske partije, ki je bil pred nekaj dnevi. V poročilu navaja, da je na tem sestanku podal Georgij Malenkov referat o zločinski in protidržavni delavnosti Berija. Po besedah Malenkova je hotel Berija »izpodkopati sovjetsko državo v interesu tuje kapitala«.

Prezidijski Vrhovnega sovjeta se je obenem odločil, da odstavi Berijo z njegovega dosedanjega položaja, ki ga zavzema v vladi Sovjetske zveze, ter da preda »slučaj zločinske delavnosti Berije v preiskavo vrhovnemu sodišču Sovjetske zveze. Tudi prezidijski navaja v svojem uradnem poročilu iste vzroke za Berijevo odstranitev, kot jih je navedel že CK VKP(b) pri njegovi izključitvi iz članstva partije. Poročilo prezidija še dodaja, da so predhodno »pručili poročilo ministrskega sveta ZSSR o protidržavni delavnosti Laurentija Berija«. — Uradna sovjetska agencija tudi objavlja, da je prezidijski Vrhovnega sovjeta ZSSR imenoval za notranjega ministra Sovjetske zveze Sergeja Kruglova.

Današnja »Pravda« utemeljuje v svojem uvodnem članku odstavitev Berija z novimi obdobji. Dolgi ga, da je »poskušal izkoristiti notranje ministrstvo proti vladi in VKP(b) s tem, da je na odgovorna mesta postavil ljudi, ki so mu bili osebno naklonjeni.« List piše, da

z načeli, ki so bila nedavno podarjena v deklaraciji.

Kakor kaže, bo komite danes končal svoje delo, s čemer bi bila atenska konferenca dejansko zaključena ter bo skupno poročilo o tem najbrž objavljeno že jutri dopoldan.

z načeli, ki so bila nedavno podarjena v deklaraciji. Kakor kaže, bo komite danes končal svoje delo, s čemer bi bila atenska konferenca dejansko zaključena ter bo skupno poročilo o tem najbrž objavljeno že jutri dopoldan.

Po prvih vesteh o odstavitvi Berija Lavrentija Berija je ameriško zunanje ministru sporočilo, da bo svoj uradni komentar objavilo šele, ko bo pručilo poročilo amer. veleposlanika v Moskvi Bohlena. Nekli visoki funkcionar zunanji ministrstva meni, da daje padeč Berije med drugim slutiti, da si bo Sovjetska zveza sedaj mnogo manj želela četverne konference.

Kmalu potem pa so izjavili ameriški uradni krogi, da odstranitve Berije opozarja na litansko borbo za oblast v notranjosti Kremlija. V Washingtonu svobodno upajo, da bi padeč Berije lahko pomenil prečitev tretje svetovne vojne, če bi notranji spopad omajal moč Kremlija, istočasno pa opozarjajo, da bi notranji boj v Kremliju tudi lahko izval novo rusko agresijo kot sredstvo za

Atene, 10. julija (Tanjug). Danes ob 13.30. uri je grška kraljica Frederika priredila v dvorcu pri Atenah kosilo v čast turškega ministra za zunanje zadeve Köprülüja in njegove soproge ter jugoslovanskega državnega podsekretarja za zunanje zadeve dr. Aleša Beblerja in njegove soproge.

zadušitev nezadovoljstva v državi.

Sporočilo o odstavitvi Berija je ameriške uradne kroge zelo presenetilo, čeprav je dobival Washington že dlje časa poročila o nesoglasjih v notranjosti Kremlija. V Washingtonu pa niso pričakovali, da bo prišlo do obratovanja med vrhovi sovjetske uprave in da bodo naredi v Vzhodni Nemčiji vplivali na združitve Berije. Priprani so tudi, da bo odstraniti Berije sledila čistka njegovih pristave v sovjetskem državnem in partijskem aparatu. Ameriški uradni krogi tudi menijo, da je odstranitev Berije omajala položaj Molotova, in se vprašujejo, če bo Molotov naslednji ruski voditelj, ki bo odstranjen.

Po mnenju zahodnih krogov v Berlinu bo padeč Berije tudi precej oslabil položaj generalnega sekretarja vzhodnonemške enotne socialistične stranke Walterja Ulbrichta. Ti krogi poučarjajo, da Ulbrichta že dolgo imajo za človeka, ki uživa podporo sovjetske tajne policije in da je to najverjetnejši razlog, da je Ulbricht do sedaj obdržal svoj položaj kljub spremembi politike vzhodnonemškega režima. Funkcionarji zahodnih sil v Berlinu so mnenja, da bo imela zamenjava Berije za posledico tudi okrepitev položaja sovjetskega visokega komisarja v Nemčiji Semjonova, ki se je v zadnjem času bočil proti vodstvu vzhodnonemške vladajoče

(Nadaljevanje na 3. strani)

Tovariš Tito odgovarja na vprašanja dopisnika »United Pressa« tivne in gospodarske politike tudi v drugih državah.

Vprašanje: Ali lahko rečemo, da ste optimist?

Odgovor: Jaz sem realistični optimist, nisem pa pretirani optimist, ki se hitro navduši. Moj optimizem je osnovan na dejstvih, na tem, kako se ta razvijajo. So stvari, v katerih nisem optimist. Jaz na primer ne mislim, da se bo Sovjetska zveza odrekla svojim ciljem. Nisem tak optimist, da bi verjel, da bo Sovjetska zveza popolnoma opustila politiko vmesavanja v notranje zadeve drugih držav, da bo stodoletno spreminila odnos do drugih držav, da se bo odrekla svojih dosedanjih ciljev, ki jih ima kot velesila. O tem sem prepričan. V sedanji razvojni fazi je Sovjetska zveza morala iti nazaj, morala je spremeniti politiko in taktiko, kako pa se bodo stvari razvijale v bodoče, ni odvisno samo od Sovjetske zveze, ampak tudi od odnosov zahodnih držav. Mogoče bo Sovjetska zveza izkoristila nasprotja med zahodnimi državami, ki se sedaj jasno kažejo.

Vprašanje: Kaj bi svetovali zahodnim silam, da store v sedanjem položaju?

Odgovor: Svetoval bi jim, naj poskusijo izkoristiti to priliko za ureditev važnih mednarodnih vprašanj, kot so: vprašanje Nemčije, Avstrije itd. Svetoval bi jim, naj ne prič-

ravnala zato, ker je njen položaj slabši, v tem primeru pa bi se lahko postavljala kot zaščitnik drugih narodov.

Vprašanje: V govoru gospo- da Kardelja je bilo govora o

Jugoslavija in Sovjetska zveza

Vprašanje: Dovolite, da se povrnem na rusko politiko. Kakšno dejanje pričakujete od Sovjetske zveze, preden bi Jugoslavija mogla misliti na dejansko zbliznanje?

Odgovor: Kakšno zbliznanje? Na Zahodu nekoliko napačno razumejo spremembo politike Sovjetske zveze in reagiranje Jugoslavije na to politiko. Prvič, ne gre zato, da Jugoslavija sedaj čaka, koliko bo dala Sovjetska zveza, da bi mogli biti med njo in Sovjetsko zvezo spet enaki ali podobni odnosi, kot so bili nekoč. Jugoslavija si je za zelo drago ceno in zelo težko izbojevala neodvisnost v petletnem boju s Sovjetsko zvezo. Ne mislimo zapustiti položaja, ki ga je dobila Jugoslavija, bodisi v odnosu do ZSSR ali pa v odnosu do zahodnih držav. Naša država hoče biti v vsakem pogledu neodvisna. Polemizem ne more biti niti govora o kakem dejanju Sovjetske zveze, da bi spet prišlo do starih odnosov. Lahko pride do tega, da

vlada temu nasleda, ako tega ne bo preprečila, bodo posledice lahko hude — to bo zbudilo ogorčenje vsega sveta in vrglo senco na politiko ameriške vlade.

se naši odnosi normalizirajo, ker sedaj niso normalni ne glede na to, da smo dali agreman in da bomo izmenjali poslanike. Lahko je govora o tem, da bodo odnosi normalni, kot so med drugimi državami, o tem, da se spremenijo sedanje nenormalno stanje, spopadi in propaganda, ki je sedaj v teku. Taki abnormalni odnosi samo škodujejo svetovnemu miru, ne le miru na Balkanu. Zato želimo to stanje nekako urediti.

Vprašanje: To ne pomeni zbliznanje, ampak normaliziranje?

Odgovor: Tu ne gre samo za politične, ampak tudi za ideološke razlike. Se bomo imeli diskusijo in polemiko o položaju v Sovjetski zvezi glede na njihovo in naše gledanje na razvoj v svetu. Seveda kolikor bodo oni ostali pri svojih starih ideoloških postavkah. Toda mi bi želeli navzlic vsem ideološkim razlikam in polemičnemu boju, ki ga bomo še imeli, imeti

Jugoslavija je vrnila delovnim ljudem zaupanje v socializem

V četrtek je bila v Ljubljani konferenca Mestne organizacije SZDL — Politično poročilo Vlada Krivica in govora Vide Tomšič ter Marijana Breclja

Ljubljana, 10. jul. Včeraj se vrnila v Mestnem gledališču letna konferenca SZDL za mesto Ljubljana. Konferenci je prisostvovalo od 282 delegatov in članov ple-narna 207, ker je bilo 45 upravičeno, 32 pa nepravilno odsotnih. Delegati so posebno navdušeno pozdravili člane predsedstva SZDL Slovenije ter Ivana Mačka-Matija, Vido Tomšiča in dr. Marijana Breclja, ki so udeležili konference.

Konferenco je odprl predsednik MO SZDL tov. Vladimir Krivic, ki je pozval delegate, da z enominutnim molkom počastijo spomin pokojnega Borisa Kidriča, nakar so delegati izvolili delovno predsedstvo ter pet komisij. Na dnevnem redu je bilo najprej politično poročilo Vladimira Krivica, poročilo nadzornega odbora in razprava o poročilih ter volitve novega odbora. Konferenca je takoj prešla k delovnemu programu.

Predsednik SZDL Ljubljane Vladimir Krivic

Tov. Krivic je govoril najprej o vlogi, ki jo dobiva v političnem in družbenem življenju SZDL, prikazal na kratko politično, ideološko in kulturno-posredno delo SZDL v zadnjem letu ter poudaril, da bi dosedanje uspehe lahko ogrozile nekatere resne slabosti v političnem delu, če jih ne bi energično in vztrajno odpravljali. Vir teh slabosti je v zaostajanju političnega dela ter socialistične zavesti za naglim razvojem našega družbenega upravljanja ter razvoja, v ostankih birokratizma, počasnosti, defenzivnosti oziroma včasih sploh odsotnosti agitacije in propagande. Velika naloga političnih organizacij je, da s svojo iniciativo in pravo kritiko pospešujejo socialistični razvoj in preprečujejo napake. Opozoril je na primere, ko se gleda le na ozke interese posamezne tovarne, občine ali mesta, pri čemer prihajajo do izražaja lokalna, strokovnjakarska pa tudi nacionalistična in celo šovinistična gledanja.

V nadaljevanju svojega poročila je predsednik V. Krivic prikazal razvoj mednarodnih dogodkov v zadnjem letu in odnose sil v svetu, govoril o naprednih in osovobodnih gibanjih, prikazal polom informbirokratske politike in posebej sovjetskega pritiska na našo državo ter prešel na analizo našega notranjopolitičnega in družbenega razvoja. Ugotovil je, da se doslej ob prehodu na nov način dela še nista znašli niti SZDL, ki vodita nekoristne diskusije o razmejitvi dela, pozabljata pa, da je osnovno končna politična borba, politična akcija na terenu. Poudaril je, da bodo imeli pri političnem delu posledje posebno pomembno vlogo ljudski poslanci, ki bodo povezovali celotno družbeno problematiko in delo družbenih organizacij z delom samoupravnih organov in zlasti ljudskih odborov ter skupščin. Pozval je Socialistično zvezo, da vodi ostro borbo proti negativnim moralnim pojavom, zlasti proti gospodarskemu in mladinskiemu kriminalu, pojavom šovinizma na gospodarskem, komunalnem in kulturnem področju, proti prostituciji ter alkoholizmu.

Administrativne in birokratske metode dela so tuje našem času

Zatem je prešel na analizo dela Mestnega ljudskega odbora. Osnovna orientacija gospodarske in komunalne politike v Ljubljani je v razvijanju precizne industrije, modernizaciji obstoječih industrijskih kapacitet, v razvijanju obrti, v turističnem karakterju mesta, razvoju trgovine in gostinstva. Vse to so panoge, ki lahko dajejo materialna sredstva za vne-rentabilne panoge, za šolstvo, kulturne potrebe, stanovanjsko izgradnjo, ureditev prometa in cest, za zdravstvene in socialne potrebe mesta itd. Čeprav je MLO pri organiziranju svojih delov pokazal politično in delovno, so se začele pojavljati kritike, ki so kar daleč od realnosti, nekatere upravljene, druge pa ne, v kolikor izvirajo iz nepoznavanja stvari ali

problema. Vse to se je, ko se je pojavila afera Stefana in mestne klavnice, stopnjevalo do izrednih razmer.

Ko danes analiziramo te pojave vidimo, da politične organizacije in vodstva teh organizacij niso bila dovolj kritična, niti niso pravočasno opazila slabosti v delu MLO. Osnova teh napak je v ostajanju pri starih administrativno-birokratskih metodah dela, ki so bile prej običajne in ustrezne tedanjim razmeram, ki pa niso več sprejemljive za današnjo stopnjo razvoja socialistične demokracije v Ljubljani. Čeprav nikomur od vodilnih uslužbencev MLO, razen Stefanu, ne moremo očitati nepoštenosti, oni vendar nosijo odgovornost pred kritiko, ki upravičeno ugovarja demokratičnosti poslovanja MLO. Prav bi bilo, če bi vodilni tovariši v MLO napravili tej odgovornosti ustrezne in odločne ukrepe.

Za razraščanje kriminala nikakor ne more pasti odgovornost samo na MLO. Ta je premalo opravljal svojo družbeno kontrolno funkcijo. Soodgovorni za to zlasti upravni odbori in delavski sveti po tovarnah ter politične organizacije, zlasti še sindikat in Zveza komunistov po podjetjih, je naglasil tov. Krivic. K širjenju kriminala je razen objektivnih okoliščin pripomoglo največ napačno mnenje, da je to-

varna ali neka lokalna skupnost popolna lastnina delovnih kolektivov. Politične organizacije bi morale biti iniciator vseh gospodarskih, upravnih, kazenskih in političnih ukrepov, ki so potrebni, da zatremo pojav, ki izpodkopa moralne in politične temelje naše družbe. Če hočemo vnaprej preprečiti kriminal, spekulacijo, razsipanje in podobno, je treba v naših političnih organizacijah razviti predvsem tako socialistično moralo, ki bo vsija od običajne državljanske poštenosti. Družbenemu preziru naj bo izpostavljen vsakdo, ki bi živel samo za svoje osebne interese ali pa zastopal interese neke ozke skupnosti na račun celote.

Tov. Krivic je govoril še o zborih volivcev in njihovem delu ter izrazil mnenje, da bi morali biti bolj pogosti, precej kritično ocenil delo mnogih odbornikov MLO, ker nimajo tesnejših in boljših stikov v volitvi, ter govoril o ostrih ukrepih proti pojavom kriminala. Na koncu svojega poročila pa je poudaril potrebo utrjevanju pojmovanja resnične socialistične morale, zaostrite občutka odgovornosti do javne kritike in demokratizma in imeti pri aktivnem in ofenzivnem delu v vidu predvsem interese socializma, biti kritičen do lastnih napak, in govoril o skromnosti in odgovornosti v javnem delu.

Mi znamo obračunati z nepravilnostmi, prevzeti odgovornost in iti v borbo za zmago socialistične misli

Govor Vide Tomšič

Tovariši in tovarišice! Dovolite, da diskutiram o tistem delu referata tovariša Krivica, kjer je govor o pomanjkljivosti dela Socialistične zveze delovnega ljudstva in o naših skupnih napakah v tem delu. Zdi se mi, da je potrebno, da se prav naša konferenca mestne SZDL v Ljubljani podrobno peča s tem vprašanjem, ker mislim, da to ne bo zmanjšalo velikih uspehov, ki jih je Socialistična zveza imela v Ljubljani, ampak nas bo oborožilo, da bomo v bodoče lahko boljše delali.

Današnjo politično situacijo v Ljubljani moramo oceniti kot razmeroma težko. Mislim, da je že eden izmed tovarišev v diskusiji omenil, da je da-

rom, da delamo v dobro delovnih ljudi. Treba je vedeti, da danes vsak nezakonit poseg in vsaka nepravilnost v odnosu do skupnosti omogoča vsem spekulantom, ki iščejo razpoke v našem gospodarskem sistemu, tudi osebno okoriscanje in predvsem moralno kvari naše delovne ljudi. Lepo je, boriti se, da bo Ljubljana lepo mesto, ampak danes se ne moremo okoriscati z raznimi nezakonitimi možnostmi, pa čeprav gre na videz za njen dobrobit. Danes tudi jasno vidimo, da je nebudnost in toleriranje nepravilnih poti v zbiranju sredstev za mesto od strani funkcionarjev MLO, pa tudi nebudnost nas vseh omogočila, da je tisti, ki bi moral to zavržiti v korist skupnosti, prekoračil to v svojo lastno korist. Če smo sprostili naša podjetja, jih dali v družbeno upravljanje proizvajalcem, pa

nes na terenu veliko kritiziranja in da je zelo težko ločiti pozitivno kritiko od sovražne reakcionarne propagande. Ugotavljam, da je ponekod celo prišlo do tega, da so se naši aktivisti potegnili iz pozicije ofenzivne borbe za zmago socialističnih idej, na pozicije defenzivne reakcije. Ker se ne borimo proti svojim lastnim napakam in slabostim, omogočamo reakcionarjem, da jih izkoriscajo seveda ne za to, da bi jih odpravili, ampak da bi klevetali našo socialistično graditve v celoti, naše državno in politično vodstvo. Zato je prav, da tem negativnim pojavom temeljito pogledamo v oči in skušamo najti vzroke za to.

Spremenimo Ljubljano v resno, borbena, socialistično mesto

Mislim, da ne moremo iskati samo neke osebne krivice za tako stanje. Seveda pri tem abstrahiram kriminalce, s katerimi bo opravilo tožilstvo in sodišča. Gre za to, da najdemo naše lastne napake, napake naš poštenih borcev za socializem, nas, ki smo subjektivno hoteli najboljše, pa smo pri delu pozabili, kam je treba usmeriti svoje osnovne sile in smo na ta način ustvarili pojave, v katerih lahko danes nasprotniki našega sistema rovarijo. Pri tem jim koristi tudi mentaliteta našega mesta, če dovolite, da tu povem svoje mišljenje. Dostikrat ugotavljam, da je Ljubljana borbena mesto. Vsi smo ponosni, da smo Ljubljančani, ker je Ljubljana v bližini preteklosti pokazala svoja junška lice. Istočasno nas je pa tudi malo sram, ker ta Ljub-

Na vse stvari moramo gledati politično

štenostj in mislim, da je naša dolžnost, da tukaj to ugotovimo in branimo tovariši, ki so dejansko z najboljšimi nameni in voljo delali. Toda pri tem pa so pozabili, da smo mi prešli iz dobe administrativnega upravljanja, ki zahteva dejansko decentralizacijo in samostojnost podjetij, ki pa zahteva tudi od organov ljudske oblasti kontrolo in takojšnje ukrepe proti pojavom, ki niso v skladu s socialističnim družbeno in gospodarsko življenjem na novih temeljih družbenega samoupravljanja. To je po mnenju tov. Breclja bila preokretnica, v kateri se naše politične organizacije še niso povsod znašle. Če so bile prej navajene voditi svoje politiko v marsičem preko organov ljudske oblasti, bi morale sedaj voditi politiko preko političnih in družbenih organizacij ter s političnimi sredstvi in metodami posegati v razvoj družbenega dogajanja.

Ce iz teh vidikov presojava današnjo politično situacijo v Ljubljani, lahko po mnenju tov. Breclja rečemo, da politično vodstvo mesta ni dovolj kritično ocenjevalo dela MLO in da je treba iskati rešitve sedanjega položaja v tem osnovnem vprašanju. Na gre torej samo za izboljšanje dela enega ali drugega upravnega organa, marveč predvsem za vlo-

Metode našega političnega dela v boju za socialistično zavest so zaostajale za razvojem oblik družbenega upravljanja

Razne pomanjkljivosti in ne dovršenosti gospodarskega sistema bi morali mi komunisti in vsi člani Socialistične zveze z zavestnim bojem za socialistične odnose zmanjševati — pa najh sam skušati izkoriscati — pa čeprav z izgo-

vo, da delamo v dobro delovnih ljudi. Treba je vedeti, da danes vsak nezakonit poseg in vsaka nepravilnost v odnosu do skupnosti omogoča vsem spekulantom, ki iščejo razpoke v našem gospodarskem sistemu, tudi osebno okoriscanje in predvsem moralno kvari naše delovne ljudi. Lepo je, boriti se, da bo Ljubljana lepo mesto, ampak danes se ne moremo okoriscati z raznimi nezakonitimi možnostmi, pa čeprav gre na videz za njen dobrobit. Danes tudi jasno vidimo, da je nebudnost in toleriranje nepravilnih poti v zbiranju sredstev za mesto od strani funkcionarjev MLO, pa tudi nebudnost nas vseh omogočila, da je tisti, ki bi moral to zavržiti v korist skupnosti, prekoračil to v svojo lastno korist. Če smo sprostili naša podjetja, jih dali v družbeno upravljanje proizvajalcem, pa

rom, da delamo v dobro delovnih ljudi. Treba je vedeti, da danes vsak nezakonit poseg in vsaka nepravilnost v odnosu do skupnosti omogoča vsem spekulantom, ki iščejo razpoke v našem gospodarskem sistemu, tudi osebno okoriscanje in predvsem moralno kvari naše delovne ljudi. Lepo je, boriti se, da bo Ljubljana lepo mesto, ampak danes se ne moremo okoriscati z raznimi nezakonitimi možnostmi, pa čeprav gre na videz za njen dobrobit. Danes tudi jasno vidimo, da je nebudnost in toleriranje nepravilnih poti v zbiranju sredstev za mesto od strani funkcionarjev MLO, pa tudi nebudnost nas vseh omogočila, da je tisti, ki bi moral to zavržiti v korist skupnosti, prekoračil to v svojo lastno korist. Če smo sprostili naša podjetja, jih dali v družbeno upravljanje proizvajalcem, pa

Politična odgovornost za delo organov ljudske oblasti

Govor Vide Tomšič

Predsednik SZDL Ljubljane Vido Tomšič

V diskusijo je posegel dr. Marijan Breclj, ki je govoril o političnem vodstvu in njegovih odgovornosti za delo organov ljudske oblasti. Ugotovil je, da metode političnega dela naših organizacij ter njihova politična odgovornost danes še čisto niso v skladu z velikimi uspehi in spremembami, ki so bile dosežene v našem družbenem in političnem življenju v zadnjih letih, ko se je začelo razvijati naše družbeno in gospodarsko življenje na novih temeljih družbenega samoupravljanja. To je po mnenju tov. Breclja bila preokretnica, v kateri se naše politične organizacije še niso povsod znašle. Če so bile prej navajene voditi svoje politiko v marsičem preko organov ljudske oblasti, bi morale sedaj voditi politiko preko političnih in družbenih organizacij ter s političnimi sredstvi in metodami posegati v razvoj družbenega dogajanja.

Ce iz teh vidikov presojava današnjo politično situacijo v Ljubljani, lahko po mnenju tov. Breclja rečemo, da politično vodstvo mesta ni dovolj kritično ocenjevalo dela MLO in da je treba iskati rešitve sedanjega položaja v tem osnovnem vprašanju. Na gre torej samo za izboljšanje dela enega ali drugega upravnega organa, marveč predvsem za vlo-

hočemo dobiti iz teh podjetij mimo proizvajalcev in bužeta nekaj — pa čeprav mislimo, da je to v splošno korist — se nam tu nujno prikladi kriminalce, človek, ki na isti način, kot smo ga naučili delati »za skupnost«, dela v lastno korist, za lasten žep. Ta pojav je pokazal, da je bilo naše politično delo vse premajhno, preslabo, premalo budno in da smo premalo ostr reagirali na take pojave. Moramo priznati, da ne gre tu samo za mestno organizacijo, ampak tudi za republiško vodstvo, da smo premalo budno spremljali in analizirali take pojave in da smo tudi potem, ko smo jih že odkrili, nanje prepočasno reagirali. Metode našega političnega dela v boju za socialistično zavest so zaostajale za razvojem oblik družbenega upravljanja. Namesto, da bi se koncentrirali na vzgojo socialističnega državljanca, ki mu je korist skupnosti najvišja zapoved, smo se borili, da dosežemo za svojo republiko ali za svoje mesto določene materialne prednosti in smo gledali kot ozki gospodarstveniki, ne pa kot komunisti in socialisti, ki se borimo za svoj najvišji ideal, za socialistično družbo. Vsi pojavi, ki so mogoče ob tem dogodku tudi bruhnil na dan, vse to je eno in isto, to je pozabljanje na našo socialistično perspektivo, izgubljanje kompasa zato, ker nam izigravanje gotove uredbe eventualno prinese kakšno materialno korist. O tem je razpravljal tudi v merilu celotne Jugoslavije II. plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. V Ljubljani pa je ta slabost prišla do naravnosti klasičnega izraza in mislim, da je prav, da nanjo reagiramo eksemplarično tako kot se to od nas pričakuje. Današnja konferenca potrjuje, da bomo iz svojih lastnih sil, iz sil socialistične organizacije našega mesta stvarj postavili na svoje mesto z zdravo in pravilno kritiko ter samokritiko. To bo pa tudi naše najmočnejše sredstvo v borbi proti reakciji, proti klevetam, proti razraščanju reakcionarne izkoriscanja naših današnjih napak. Zdi se mi, da moramo pri tem dejansko paziti na to, da ne bomo dovolili novečevanja stvari, ki so se dogodile v Ljubljani. Bodoči sodni proces bo kriminalno odgovornost posameznikov jasno postavil in obsodil. Danes na gre za to, da točno odvojimo kriminal od naših napak, ki so dale možnost spekulantskim elementom, da so se okoriscali na račun skupnosti in da na tem primeru vzgajamo vse naše kolektive, vse našo socialistično javnost v Sloveniji, kako znamo mi obračunavati z nepravilnostmi, kako znamo prevzeti odgovornost, kadar je treba in kako znamo iti v borbo za zmago naše socialistične misli. (Ploskanje)

Zapostavljanje starih borcev

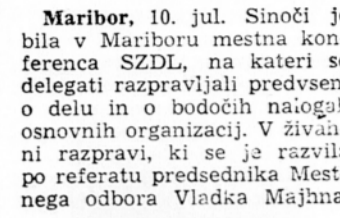
Naslednji diskutant je govoril o zapostavljanju starih borcev in aktivistov, o njihovem izpodrivanju z odgovornih delovnih mest zlasti v podjetjih. Delegat terena Mestni trg je pripomnil, da je organizacija na tem terenu skledila, da bodo na spomenik v Ciril-Metodovi ulici dali železno riko, da je ne bo mogel nihče več odbiti, kot se je to zgodilo pred kratkim. Delegati so ostro obsodili in izrazili svoje ogorčenje nad zločinci, ki so oskrbnili spomenik na demontacije ljubljanskih žena leta 1943. Zatem je govorilo še nekaj delegatov.

Dalmatinski škofje so svojo pravdo barvo

Split, 10. jul. Dr. Miho Pušič, škof barsko-brucke škofije je suspendiral katoliške duhovnike, ki so kot člani iniciativnega odbora za ustanovitev Združenja katoliških duhovniških društev prisostvovali koordinacijskemu sestanku iniciativnih odborov iz 11 okrajev s področja bivše splitske oblasti. Prepovedal jim je tudi udeležbo pri duhovnih vajah, ki so jih imeli v splitskem škofijskem sementišču. Tudi ostali škofje v Dalmaciji so suspendirali duhovnike, ki so se udeležili tega sestanka. Na sestanku v Splitu so katoliški duhovniki sprejeli resolucijo, v kateri obsojajo irenditično gonilo italijanskih imperialistov ter se solidarizirajo s predlogom maršala Tita glede rešitve tržaškega vprašanja v obliki kondominija.

Vzgoji socialistične zavesti državljanov moramo posvetiti največjo skrb

Z letne konference SZDL v Mariboru

Predsednik SZDL Maribora Vlado Majhna

Maribor, 10. jul. Sinoči je bila v Mariboru mestna konferenca SZDL, na kateri so delegati razpravljali predvsem o delu in o bodočih nalogah osnovnih organizacij. V živahni razpravi, ki se je razvila po referatu predsednika Mestnega odbora Vlada Majhna

Drugi negativni pojav, ki izvira iz prvega, pa je, da se ta nepravilni odnos do jugoslovanske skupnosti veže z izrazito šovinističnim gesli in tako ruši naše bratstvo in enotnost, ki morata ostati nedotakljiva, saj bi brez tega ne imeli ničesar. Tov. Tomšičeva je govorila tudi o odnosu državljanov do voljenih organov in opozorila na zgrešeno pojmovanje, ki se pojavlja tudi v vrstah SZDL, da odločajo drugi — dalavski svetci itd. To je posledica tega, ker danes, ko ima SZDL vse pogoje, da kuje enotnost svojih pogledov, stojimo prekrizanih rok.

Borba za socialistično moralo mora biti v središču dela organizacij SZDL. Z javno obsodbo je treba ožigostiti vsakogar, ki se okoriscita na račun skupnosti. Če tega ne bo, se lahko bojimo za bodočnost naše mladine. Maribor, ki je izrazito industrijsko mesto in ima največ proletariata, bo moral vzgoji socialistične zavesti posvetiti posebno skrb.

—jp—

Z Mariborskega tedna

Maribor, 10. julija. V okviru kulturnega programa o priliki Mariborskega tedna je bila v četrtek zvečer v Mestnem parku premiera Zilkevo »Miklovo Zale«, ki jo je režiral avtor sam. Igra, ki je doslej še vedno pritegnila mnogih gledalcev, je tudi sinoči privabila nad 3000 Mariborčanov. Provizorično letno gledališče, ki so ga za to igro uredili ob robu parka, ima to prednost, da lahko sprejme znatno več gledalcev kakor pa kateri koli mariborska dvorana. Tako si bodo to priljubljeno igro lahko ogledali v času Mariborskega tedna tudi gostje s podeželja, saj sta na sporedu še dve predstavi.

Včeraj si je ogledala razstavo Mariborskega tedna tov. Vido Tomšič v spremstvu podpredsednika MLO Maribora in predsednika OLO Maribor okolica. O razstavi se je tov. Tomšičeva izrazila zelo pohvalno.

Posvet živilskih strokovnjakov v Mariboru

Maribor, 10. julija. Danes se je končalo dvodneвно posvetovanje živilskih strokovnjakov iz Maribora in okoliških okrajev. Organizirala ga je Trgovska zbornica ob sodelovanju Centralnega higienskega zavoda in živilske sekcije Kemijskega društva. Na posvetovanju so razpravljali o stanju prehrane pri nas in na Zahodu, o metodah proizvodnje kot osnove za razvoj živilske industrije ter o problemih predelovalne industrije in omrežju hladilnih naprav v Sloveniji. Za pa je bila udeležba tega važnega posvetovanja manjša, kot je bilo pričakovati.

Stalna mešana komisija za vodni režim na Dravi

Beograd, 10. julija. Jugopres je izvedel iz dobro poučenih virov, da je avstrijska vlada sporodila jugoslovanski vladi svoje soglasje za ustanovitev stalne mešane avstrijsko-jugoslovanske komisije za vodni režim na reki Dravi, katere ustanovitev je bila predlagana na lanskih pogajanjih v Vrbi na Koroškem. Komisija bo začela posloovati s 1. avgustom ter bo reševala vsa ekonomska in tehnična vprašanja, ki se tičejo obeh držav v pogledu vodnega režima na Dravi.

Če to zakonitost krijejo organi oblasti, kot pa če jo krši kdo drugi. V teh prizadevanjih za zakonito delo morajo naše politične organizacije podpirati organe ljudske oblasti. Avtoriteta oblastnih organov se ne moremo utrditi z odobravanjem kakršnih koli njihovih ukrepov, marveč samo s socialistično politiko in kritiko kar vse bo konkretna politična pomoč delu oblastnih organov. Z borbo za zakonitost dela organov ljudske oblasti bomo storili največ za avtoriteto oblastnih organov.

Tov. Breclj je na koncu izrazil mnenje, da bi bilo napačno istočasno, ko rešujemo vprašanje odgovornosti v našem življenju, metati kamenje v obraz posameznikom, ki so v NOB in pozneje storili veliko za našo socialistično skupnost. Toda, če so pozitivna dejstva taka, da gre za vprašanje odgovornosti MLO odnosno njegovih upravnih funkcionarjev, potem je po njegovem mnenju stališče mestne konference SZDL pravilno, ko zahteva od MLO zaostrite te odgovornosti tudi v svojem odboru.

Hlapčevski odnos filistrov do tujcev

Delegat Peter Zorko je govoril o pomanjkanju narodnega ponosa mnogih filistriških Ljubljancov, ki kažejo v stikih s tujci, ki

prihajajo v Ljubljano kot turisti, zelo hlapčevski odnos. Govoril je o vnašanju tujih pojmovanj med naše ljudi, od katerih eno je tudi pojav, da se v zadnjem času v naših podjetjih, uradih in drugih ponovno ljudje v medsebojnih odnosih nazivajo z gospodi in ne tovariši. Tudi več drugih diskutantov je govorilo o teh vprašanjih, kakor tudi o nekaterih naših publikacijah, zlasti »PP«, ki pomeni dostikrat duševno hrano nam tujim pojmovanjem.

Po daljši razpravi je konferenca sprejela razrešnico dosedanjemu odboru in izvolila nov 71-članski Mestni odbor SZDL. Ob koncu konference je tov. Krivic poudaril, da je osnovni politični problem v tem, da zaostrimo takt do delovnega človeka in odgovornost pred tem, da bo vsakdo upošteval našega delovnega človeka. Ljudje ne zahtevajo vedno, da se njihova mnenja in predlogi sprejmejo, hočejo pa, da na svoje pripombe dobijo odgovor. Poudaril je še enkrat potrebo politične odgovornosti. Smatra, da MLO doslej ni čutil polne odgovornosti za ukrepe, ki jih je sprejel. Prav tako je poudaril potrebo nadaljnega razvijanja javne kritike.

Okoli 20. ure je bila uspešna konferenca zaključena.

V vsako hišo knjige Prešernove družbe!

IVAN REGENT:

O SVOBODAH IN NJIHOVIH NALOGAH

(Konec)

Vsa ta kulturno umetniška dejavnost naših Svobod je — ponavljam — ogromne važnosti. Pevski zbori, recitacije, dramatične predstave nimajo samo namena posredovati ljudem umetniški užitek, marveč imajo tudi namen ljudi vzgajati. Posredovati jim morajo dobro, sodobno, najnaprednejšo vzgojo! Če bi se vsi voditelji naših Svobod tega temeljito zavedali, bi bili nedvomno veliko bolj budni, bi veliko bolj pazili na vsebino vseh svojih prireditev. Tisti, ki ne priznavajo ali ne slutijo velike vzgojne vrednosti umetniške dejavnosti naših društev, nimajo prav, četudi je ta umetniška dejavnost še posebej amaterska. Le to bi rekli, da se ne smemo ustaviti pri tej dejavnosti in se z njo zadovoljiti. Voditelji in člani naših Svobod se morajo zavedati, da so poklicani posredovati našemu delavstvu in sploh vsemu našemu delovnemu ljudstvu najboljše vzgojo.

šajo, od kod imajo predavatelje druge Svobode. Priporočljivo bi bilo, a prav tako, kakor imajo Svobode razne sekcije, v katerih sodelujejo po 20, 40 in več članov, prav tako bi si morale Svobode zamisliti in imeti prosvetno sekcijo, ki naj bi imela dovolj članov in naj bi se posvetila organizaciji predavanj in tečajev ter skrbelo za predavatelje. Taka sekcija bi se mogla posvetiti tudi knjižnici, skrbela naj bi za nabavo novih knjig, za ureditev knjižnice, za izposojanje knjig itd. Skrbeti bi morala tudi, da bi bile v knjižnici na razpolago poleg ostalih knjig tudi vse tiste, ki so potrebne tečajnikom za njihov študij.

Kakor za predavanja, se nekatere Svobode premalo zanimajo tudi za knjižnice. To svojjo slabo stran bodo morale take Svobode premagati. Zveza Svobod in Glavni odbor Ljudske prosvete imata v mislih skupno akcijo, da bi pomagala svojim društvom obogatiti knjižnice, ki so ponekod precej uboge. Vsi moramo poskrbeti, da bo prišlo ljudstvo do vseh dobrih knjig, tudi do najdražjih.

To zavest je treba vnašati tudi v vrste naših delavcev in jo utrjevati. Delavstvo ima skupaj z vsem delovnim ljudstvom oblast v svojih rokah. To oblast mora predvsem delavstvo nenehno izpolnjevati in utrjevati. Za to mora tudi izpolnjevati in poglabljati svoje znanje do najvišje mere. Razred, ki ima oblast v svojih rokah, mora nujno nenehno izpopoljevati svoje znanje in svoje sposobnosti. To je moral narediti vsak razred, ko je prišel na oblast, in delavski razred, ki ima poleg tega še zgodovinsko nalogo, da osvobodijo vse človeštvo in da kumujejo procesu družbenega preobraževanja v komunizem, se temu ne more in ne sme odreči. Svobode morajo z vsemi svojimi silami stremeti za tem, da bi si delavci izpopolnjevali svoje znanje. Morajo jim to potrebno znanje posredovati. Se pravi, da ne smejo skrbeti le za kulturno umetniško razvedrilo, marveč tudi za prosvetno dejavnost.

Glede predavanj morejo biti nekatere Svobode drugim za zgled, kar se tiče števila predavanj in njihove kakovosti. Tako n. pr. smo imeli v letošnji sezoni v nekaterih Svobodah zelo zanimiva predavanja o nastanku življenja na zemlji, o nastanku človeka, o razvoju prirode, o atomski energiji itd. Pa tudi taka, po mojem mnenju zelo koristna predavanja, kakršna je priredila Svoboda v Kidričevem, namreč »O proizvodnem procesu glinice«. Ta

predavanje je bilo namenjeno predvsem delavcem, ki bodo zaposleni v tovarni aluminija, bilo pa je zanimivo in poučno tudi za druge poslušalce.

Posebna oblika prosvetne dejavnosti, s katero bodo letos začele naše Svobode, so tečaji. Moram priznati, da ne glede na to, da smo o teh tečajih na konferencah, na posameznih sejah Svobod že mnogo govorili in da smo o njih tudi precej že pisali, se naše Svobode za te tečaje še vedno premalo pripravljajo. Vsaj Zveza Svobod nima poročil o tem, da bi se Svobode na to intenzivno pripravljale. Za te tečaje bo vodnem procesu glinice. To predvsem delavcem, ki bodo za treba pravočasno nabaviti kar čedno število predavateljev, bo treba pravočasno nabaviti knjige, potrebne za študij tečajnikov, bo treba opremiti prostore in urediti vse tako, da bo imel tečaj pečet največje resnosti.

Svobode morajo skrbeti, da ne bodo zaostajale, marveč morajo načelovati delu za vzgajanje delavcev v socialističnem duhu in za posredovanje vedno večjega znanja delavcem in vsemu delovnemu ljudstvu. Pri tem svojem delu morajo biti bojovne, napadalne, močne, trde, kakor razred, katerega del so. Njihova vodstva morajo biti na straži, da ne bi zašle Svobode in njihove sekcije v močvirje malomeščanske brezidejnosti in breznacionalnosti, da ne bi zaradi ljubezni do narodne blaga začele širiti med ljudstvom starih, zastarelih ideologij, ki nimajo nič več skupnega z našo stvarnostjo in so komaj dobre za v muzej.

Nekatere nove uredbe in določila

O izplačilu zaslužkov na posestvih in presečkov v podjetjih

Lanska suša je med drugim močno prizadela delavce in uslužbence na državnih kmetijskih posestvih ki zaradi slabega pridelka niso dosegli ponekod niti 80% povprečnega plačnega sklada. Da bi se jim povrnila ta izguba je zvezni svet izdal odločbo, da državna kmetijska posestva lahko izplačajo razliko do 80% plače in jo odpisujejo v breme zveznega proračuna.

Z drugo odločbo pa je zvezni

izvršni svet predpisal, da podjetja lahko izplačajo do 50% presežnih plač za prve tri mesece letošnjega leta. Pogoji za izplačilo je potrjen zaključni račun za lansko leto.

O organizaciji in pooblastilih sveta za narodno obrambo

Te dni je zvezni izvršni svet izdal uredbo o sestavi in delovnem področju sveta za narodno obrambo. Svet ima predsednika, ki je obenem predsednik republike, podpredsednika, tajnika in člane. Državni sekretar za narodno obrambo in načelnik generalnega štaba sta po svojem položaju člana sveta. Svet je posvetovalni organ predsednika sveta. Njegova naloga je organizirati in mobilizirati vire in sile za narodno obrambo. Svet obravnava in daje predsedniku republike mnenje o osnovah obrambnih načrtov, o organizaciji obrambnih sil in o smernicah za obrambno organizacijo države ter o predlogu za razglasitev splošne pripravljenosti, mobilizacije ali vojne, in predlogu za sklenitev premirja ali miru.

Uvoz motornih vozil

Po najnovejši dopolnitvi uredbe o prepovedi uvoza motornih vozil velja ta prepoved ne glede na to, če so bila vozila plačana vnaprej. Veljajo le tista vozna dovoljenja, ki jih je izdal pristojni državni organ, preden je začela veljati odredba. Za uvoz specialnih motornih vozil (sanitarnih, poštarnih itd.) je potrebno dovoljenje novoustanovljene Uprave za zunanjo trgovino.

VPENE

Napoved za soboto, 11. julija: Pretežno oblačno vreme s krajevnimi nevihtami. Temperatura ponoči do 6° C, podnevi do 22° C.

Z RAZSTAVE PARTIZANSKEGA TISKA V MUZEJU NARODNE OSVOBODITVE

Maketa z razstave, na kateri je lepo razvidno, koliko je bilo tehnik in tiskarn na slovenskem ozemlju v letih 1944-45.

800 štipendij Zveze borcev

Pri Centralnem odboru Zveze borcev NOV Jugoslavije je osnovan fond za šolanje otrok padlih borcev Narodno-osvobodilne vojne in otrok žrtve fašističnega terorja. Centralni odbor Zveze borcev razpisuje konkurz za dodelitev 800 štipendij za šolsko leto 1953/54 in sicer:

1. Za učence vseh strokovnih šol in za učence v gospodarstvu.
2. Za učence srednjih šol.
3. Za študente na univerzah, visokih šolah in akademijah.

Po tem razpisu se lahko prijavijo otroci padlih borcev Narodno-osvobodilne vojske in otroci žrtve fašističnega terorja, ki so brez staršev ali pa imajo samo enega roditelja, nimajo pa sredstev za vzdrževanje ali pa jim ta ne zadostuje za kritje stroškov šolanja.

Štipendije se bodo dodeljevale v višini od 2000 do 6000 din, kar zavisi od materialnega položaja vsakega otroka. Prijavitelci v tem konkurzu naj poleg prošnje predložijo še sledeče dokumente:

1. Dokaz, da so jim starši padli v NOV ali umrli kot žrtve fašističnega terorja.
2. Potrdilo o lastnem premoženjskem stanju in premoženju družine, v kateri se nahajajo v oskrbi ter stopnja sorodstva s to družino.
3. Potrdilo o uspehu v šoli in o vpisu v šolo.
4. Mišljenje in predlog osnovne organizacije Zveze borcev, kakor tudi potrdilo in predlog Okrajnega odbora ZB o potrebi in višini štipendije.
5. Kratek življenjepis.

Štipendije se bodo izplačevale za 10 mesecev v letu. Edino otroci brez staršev, ki nimajo drugih sredstev za vzdrževanje, bodo prejeli štipendijo za vse leto. Štipendije se bodo izplačevale vsakega prvga v mesecu: odvzete pa bodo vsem tistim, ki bodo zaradi slabih uspehov izključeni iz šole, če bodo ponavljali razred, oziroma ne bodo pravočasno polagali izpitov. Prošnje z vsemi dokumenti naj zainteresirani pošljejo do 20. julija, in to preko Okrajnih odborov Zveze borcev na Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije. - Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije bo po svojem zastopniku sodeloval v Upravi fonda, ki bo odločala, katerim otrokom bodo dodeljene štipendije. Vsak prošilec bo do 15. avgusta obveščen, kako je bila rešena njegova prošnja.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

GO ZB NOV Slovenije

13. julij praznik šoferjev

Centralni odbor Združenja šoferjev je soglasno z oblastnimi organi proglasil 13. julij za šoferjski praznik. Na ta dan 1943. leta je prispel Vrhovni štab odredov NOV v osvobodjeni Žužemberk. Motorna vozila in njih vozniki so tudi v nadaljnjem poteku NOB imeli veliko vlogo.

Letos, ko praznujejo šoferji prvi svoj praznik, prireja Centralni odbor Združenja šoferjev in avtomobilnikov LRS v Ljubljani slavnostno zborovanje šoferjev, ki bo drevi ob 20. uri v Likozarjevi ulici 8. Enaka zborovanja in izlete prirejajo tudi podružnice Združenja.

Apeliramo na podjetja ter ostale delodajalce, da omogočijo svojim šoferjem praznovanje tega dne in jim po možnosti oprostijo vsakega dela.

Taborjenje mladine v Ratačah ob Sori

Te dni je v Ratačah ob Sori taborila mladina, ki je s svojo resnostjo in požrtvovalnostjo vzbudila med vsakimi mnogo zanimanja. — Zlasti ji je treba izreči pohvalo za prostovoljno delo, ki ga je opravila pri gradnji kulturnega doma v tej vasi, ki bo postal kulturno-zariskar Ratač in Godešiča.

Tudi splošna kmetijska zadruga v Godešiču je spoznala, da je le z mehanizacijo kmetijstva mogoče tudi napredke pridelkov. Te dni se je končalo odločilo, da bo kupila traktor. Vzmetka je tudi hvalevredna zamisel, da bodo zgradili cesto med Godešičem in Zabnicom, s čimer bi se znatno skrajšala pot v Ljubljano in Kranj. L. R.

Instalacijsko podjetje »TOPLOVOD«, Ljubljana, Črtomirova 6, sprejema vajece za centralno kurjavo in vodovod. Pogoji so 4 razr. gimnazije. Vajece se sprejema do 31. julija 1953.

1 IZPRAŠANEGA STROJEVODJO IN 1 KURJAČA za normalnotirno parno lokomotivo potrebuje TVORNICA SULFATNE CELULOZE IN NATRON PAPIRJA V MAGLAJU (LR BiH). Plača in terenski dodatek po pogodbi. Pismene ponudbe na naslov tovarne

Kako je s cenami drv?

V terek so na rednem zboru volivcev v Zgornji Šiški med drugim razpravljali tudi o cenah drv. Zaključili so, da je nepravilno, če podražja podjetja drva takoj potem, ko je bila preklicana odločba, ki je predpisovala popust za prevoz drv. To so utemeljevali s tem, da imajo podjetja velike zaloge, ki jih ne bi bilo treba podražiti. Volivcem tega terena in ostalim ljubljancem bomo pojasnili, kako je pravzaprav s cenami za kurivo.

Istočasno z odločbo, ki ukinja popust za prevoz kuriva (Uradni list FLRJ št. 6.201) je izšlo tudi navodilo, ki predpisuje, da morajo vsa trgovska podjetja in druge gospodarske organizacije, ki prodajajo drva, rjavji prevoz in lignit, popisati vse zaloge, ki so jih imele na dan 30. junija 1953. Od vseh teh zalog morajo podjetja vplačati razliko med plačano znižano tarifo ter novo redno tarifo, to je okoli 300 dinarjev. Potemtakem je razumljivo, da tu ne gre za ustvarjanje nepravičnih dobičkov, temveč za ukrepe, ki jih bomo pojasnili v istem Uradnem listu je izšla tudi odločba, ki določa subvencije trgovskim podjetjem s kurivom zato, da bi lahko znižala cene prekomu.

Namen teh odločb je torej očividni. Gre za to, da čim bolj omejimo porabo drv za kurjenje v gospodinjstvu ter pove-

čamo potrošnjo premoaga, pred vsem lignita ki ga imamo v kot dovolj na zalogi. Ti predpisi so v skladu z nedavno sprejetim zakonom o čuvanju gozdov in pri stvari ne gre za nikakršno zniževanje življenjskega standarda. Istočasno s podražitvijo drv bodo znižane cene prekomu, ki ima poleg tega še veliko večjo kalorično vrednost kot drva, le da tega naše gospodinjše ne upoštevajo dovolj. Vsekakor bomo morali v bodoče z drvni viri čevati ter jih uporabljati le za podkurjenje.

Končno še primerjava s cenami drv v drugih mestih. V Beogradu stane meter drv 2600 din, v Zagrebu 2300 din, dobje je prevoz še enkrat dražje kot v Ljubljani. To pomeni, da ljubljanska podjetja le ne prodajajo najdražje. mš

Nov daljnovid Karlovac—Ogulina

Zagreb, 10. jul. Te dni so začeli postavljati stebre za nov daljnovid Karlovac—Ogulina. Daljnovid bodo zgradili v rekordnem času enega meseca, ter bo služil za prenos električne energije do gradbišča hidrocentrale Gojak pri Ogulinu. Hkrati pa bo služil tudi za prenos električne energije do hidrocentrale do Karlova in dalj za Slovenijo in Hrvaško.

LIVARNA IN TOVARNA STROJEV OKRAJNO REMONTNO PODJETJE

HOČE PRI MARIBORU, sprejme v stalno zaposlitev VEČ MODELNIH MIZARJEV, ZELEZO-STRUGARJEV, ZELEZO-LIVARJEV (oblikovalcev) in KLJUČAVNICARJEV.

Plača po sposobnosti in tarifnem pravilniku.

Mešana sedlarska in torbarska delavnica

MARIBOR, Gosposka ulica 13, telefon 26-15

izdelovalnica in popravilnica torbic, aktovk, kovčkov, konjskih vpreg, gonilnih jermenov, vseh usnjenih tehničnih pripomočkov za industrijo in vseh vrst ponjav.

Obiščite nas na Mariborskem tednu, kjer razstavljamo v beli dvorani (Union).

KERAMIČNO-KEMIČNA INDUSTRIJA

Kamnik

ISČE ZA TAKOJŠNJO ZAPOSILITEV VEČ IZUCENIH PEČARJEV-POSTAVLJALCEV

Interesenti naj se zgledajo v upravi podjetja »KAMNIK«

Prodamo tovarni avto FWD 100 KS, nosilnost 5 ton, in osebni 5-sedežni jeep, 58 KS

Tovarni avto ima pogon na 2 diferenciala in je v dobrem stanju. Opravljena je generalna reparatura. Osebni avto jeep ima pogon na 2 diferenciala, lepo predelan za osebni prevoz. Voz je v dobrem stanju.

Interesenti naj se obračajo osebno ali pismeno na upravo podjetja »PLAMEN«, Kropa.

Ob desetletni ci ustanovitve Prešernove brigade

Porast, razvoj ter uspehi, ki jih je naša NOV dosegla posebno na spomlad in poletje 1943. leta, so nujno terjali in omogočili reorganizacijo partizanskih sil tudi na Gorenjskem.

Stab II. operativne cone je prispel na Gorenjsko v začetku julija. Pohiteli so kurirji, da bi sklicali vse gorenjske partizanske enote, ki so operirale južno od Save, na njenem desnem bregu.

Bataljoni so oživali in hoteli pod Ratitovec. Zbor je bil v dolinici »Zalje 12. julija, da bi v samem »Oberkrainu« navzlic mnogostevilni in »nepremagljivi« nemški vojski ustanovili prvo gorenjsko brigado. Tu je komandant II. operativne cone objasnil zbranim Gorenjcem namen ustanovitve te brigade. Njene naloge bi bile, da preide od ločenih partizanskih akcij na večje skupne akcije z napadi na nemške postojanke in s tem v borbo za širjenje svobodnega ozemlja tudi na Gorenjskem. Razen tega je obrazložil bodoče naloge Gorenjskega odreda, ki se je imel formirati obenem z ustanovitvijo brigade. Za ta dan

je bil zbor končan, bataljoni pa so se razporedili v okolici kmet. Marenkova, kjer je bil razmešen štab cone. Zbrani gorenjski partizani so se imeli ta dan marsikaj pogovoriti, saj so se čutili svobodne in močne in na konspiracijo, ki je bila za Gorenjsko tako značilna, tedaj ni bilo časa misliti.

Drugi dan — 13. julija, je bil pri kmetu Marenkovcu pod Osojnikom ustanovljen miting in formiranje brigade ter reorganizacije Gorenjskega odreda. Razen borcev je temu dogodku prisostvovalo tudi mnogo terecev. Brigada je dobila tedaj naziv — VIII. udarna partizanska brigada, kasneje pa se je preimenovala v VII. brigado z imenom Franceta Prešerna.

Bataljoni so bili zbrani v četverokotu, ko je politkomisar II. operativne cone prebral odredbo o ustanovitvi brigade in ostalih enot za Gorenjsko in Korosko. Za komandanta brigade je bil imenovan tovarš Igor (Ivan Javor), za komisarja pa tovarš Istok.

Se istega dne, 13. julija, je brigada s štabom Operativne

Nikolaj Pinat: Borba

zone odrinila proti Martinjvrhu in se ustavila naslednji dan pri kmetu Megušarju. V bližnjem gozdu se je nastanil drugi bataljion, tretji je šel k sosedu Logarju, prvi, s štabom cone in brigade, pa je ostal pri Megušarju.

Od tu je brigada nameravala uničiti nemško postojanko v Zelednikih, nato pa še v Selcih, toda gestapovci, ki so ravno ta dan gripeljali iz Begunj v Dolenoj vas 19 talcev in jih zjutraj

ob 7. uri postrelili, so brigadi prekrizali načrte.

Od mesta, kjer so zjutraj izkpravili talci, pa do Megušarja, kjer je bila brigada, je bilo poldrugo uro hoda. Ko je obveščevalc v vestjo o talcih prihitel v štab ter obenem poročal tudi o večjem gibanju Nemcev v dolini, je padlo takoj povelje za napad. Ves v ogzju je šel v napad Blaž s tretjim bataljonom, ker je kot domačin najbolj poznal teren.

Kakor plaz so se tedaj borci vsuli v dolino. Tekoč so prehitovali drug drugega, saj so čutili, da morajo hiteti, da ne bo še novih žrtvev, razen tega pa jih je podžigala okolnost, da so zdaj brigada. Prešli so Ostri vrh in se zagnali proti Stripniku, od koder so takoj, ko so zagledali Nemce, srdito napadli.

Za onih nesrečnih 19 talcev, ki so bili že mrtvi, so bili sicer že prepoznani. Zato pa so bili tem bolj besni in so se povsem približali cesti. Nemci so takoj in silovito odgovorili iz dobrih zaklonov, ker so bili verjetno pripravljeni na partizansko akcijo. Tok borb in giba je Nemcev v naslednjih vročih in obenem prvih dneh brigade je namreč pokazal, da so bili na delu izdajalci. Nekaj Blaževih borcev je bilo zato ranjenih že v prvem naletu, kar pa ostale ni mnogo

motilo, saj so bili na odličnih položajih.

Toda kaj je to? Nemci so začeli dobivati pomoč in v dolini jih je bilo kar zeleno. Partizani so se morali umakniti. Med ranjenimi je bil tudi komandant brigade tov. Igor. Vse ranjence so prenesli do Megušarja, jih tam za silo obvezali, naložili na nosila in jih odnesli do bližnje partizanske ambulante.

Obveščevalci pa so prihajali še kar naprej s poročili o vedno večjih koncentracijah Nemcev v dolini, kamor so se valile dolge kolone nemških kamionov in avtobusov. Celotna brigada se je zato pripravila na odhod in krenila proti dolini.

V teh borbah so imeli Nemci okoli 16 ubitih, zaplenjen pa je bil en puškomitraljez, 3 puške in dva zaboja municije, kar jasno govori o ostrini borbe ter o udarnosti brigade kljub njenim prvim dnevom življenja, s čemer je brigada takoj v prvih dneh svojega obstoja opravičila svoj naslov udarna brigada.

Nemci, okoli 2000 po številu, so hoteli brigado na vsak način razbiti in se v začetku, medtem ko je en bataljon vodil borbo tudi z Italijani. Toda niti 2000 Nemcev, niti 5000 Italijanov, ko so bili eni kakor tudi drugi od izdajalcev obveščeni o formiranju in gibanju brigade, je ni moglo niti resno zaustaviti, niti

ne razbiti, pač pa so imeli v teh borbah samo Italijani okoli 50 mrtvih in okoli 200 ranjenih.

Zatem je brigada odšla proti Dolenski.

Na Zirovskem vrhu so jo Nemci popolnoma obkolili, a se je prebila iz obroča. Za tem je odšla preko Ljubljanskega vrha na Krkm, ter se 9. avgusta združila z deli — XIV. divizije.

Dne 5. septembra pa je krenila zopet nazaj proti Travnici gori, po poti sprejela potrebno orožje in se vključila v sestav XIV. divizije. Tu je 8. septembra dočakala tudi kapitulacijo fašistične Italije, ter dobila nalogo, da krene na položaje Kočevje—Ribnica.

Ko se je brigada proti večeru pripravljala na odhod iz Kočevja, seveda ne peš, temveč s kamioni, je slehernega borca prevleval občutek radosti in samozavesti, saj so bili sadovi težke in dolgotrajne borbe dovolj občutni. Petje in vriskanje se je mešalo z oglušujočimi ropotanjem motorjev, kamionov, tankov in oklopnih avtomobilov, ki so se kot neznanško dolga kača vili po vijugasti in prašni cesti od Kočevja proti Ribnici.

Naslednji dan nas je že na vsrgezdaj presenetilo kratko in jasno povelje, da je treba nemudoma kreniti proti gradu Turjaku, kamor se je baje zateklo 600 do 700 belogardistov iz naj-

različnejših postojank.

Brigada je bila tedaj prava pravcata vojska. Saj smo bili dobro oboroženi, dobro oblečeni, podprti s topovi in tanki. Tudi rezerve nam ni manjkalo, saj je italijanska vojska ravnokar propadla. Polni morale in poletja, pripravljeni na boj do konca, smo se podali pod Turjak in ga v osmih dneh srditih borb tudi zavzeli.

695 belogardistov se je v dolgi koloni skrušenih obrazov postrojilo na grajskem dvorišču: gorenjska brigada, brigada »gosaarjev« pa je slavila eno svojih največjih zmag.

Za to veliko zmago na Turjaku je bila brigada pohvaljena od Glavnega štaba NOV in PO Slovenije in tedaj je dobila naziv »VII. Slovenska narodno-osvobodilna udarna brigada Franceta Prešerna«.

25. septembra 1943 je brigada zopet vzela pot pod nogo. Zopet je na pohodu bila hude boje z Nemci in je 30. septembra prišla na Gorenjsko, na Zirovski vrh, v svojo zibelko.

Vse do konca vojne je brigada živela bogato, borbeno življenje in vedno dobivala nove borbe iz Gorenjske. Krizarila je mnogo tudi po Primorskem. Ni pa se borila samo vojaško. Vsake ljudi je vsajala toplo ljubezen do svobode in domovine tudi z mitingi in pesmijo.

Anakonda in človek

V Južni Ameriki živi orjaška kača anakonda, z latinskim imenom *Boa aquatica*, dolga do deset metrov. Pisatelj George Mac Pherson nam opisuje boj s to kačo v naslednji črtici:

Togoten je bil in zagrnjeno je upal, da bo ujel tatu in ga pretepel. Tipal je po žepni svetilki, šnil je pokonci in planil k vratom. Ze pri tretjem koraku se je spotalnil in padel. Ko je telednil po tleh, ga je po vsem životu spreletel leden srh. Zavedel se je, da je padel čez nekaj žvatega, čez silno vitek trup, katerega meso se je vdalo pod njegovo nogo. Bliskovito se je povzpela na koleno, njegove roke so iskale tpaaje po tleh, da bi našle izgubljeno žepno svetilko.

Mravljnici so mu gomazeli po hrbtu, ko je plašno prisluskoval v temo. Sopol je kakor preganjana žival. Prav od blizu je zaslišal nekakšno brskanje in sikanje. Vse te glasove je predglasal vris perutnine na dvo-rišču, ki je popolnoma prodvajala. Vender je slišal tisti grozotni, skrivnostni glas. Od tre-

do neznosnosti: Prekleta žepna svetilka, kdo bi vedel, kam se je zakotalila!

Nič več ni vzdržal, s tresočo se roko je segel v žep in prižgal svoj vžgalnik. Medli plamenček je osvetlil njegov obraz, kovnasti tulec žepne električne svetilke se je zasvetil kal ob njegovih kolenih — tedaj pa je zagledal dvoje fosforno bleščočih se pik, dvoje oči. Nekaj se je kakor prikazen pognalo skozi prostor, kakor da nima telesa. Potem se je tisto »nekaj« zgrudilo s stropa naravnost nanj in tisto »nekaj« je bilo čudovito gladko...

Bilo mu je, kakor da se mora v poslednjem trenutku zbuditi iz moretjih sanj. Na mah je bil popolnoma pribešen, bister in buden. Vžgalnik mu je ugasnil in njegovi prsti so se v divji vnevm oklenili žepne svetilke.

strahotne obroče, ki so se zvižjali in spet vzpenjali...

Ze naslednji trenutek ga je zadel po ramenu trd udarec. Hlad kačje kože ga je prešinil skozi srajco. Omahaoval je nazaj, stopil je na ročaj sekire in jo bliskovito dvignil. Preden je mogel zamahniti, ga je znova zadel udarec čez roko in čez zgornji život — in ta udarec je obsedel!

Serafino je zarjul od bolečine in groze, kolikor mu je grlo dalo. Prestal je preizkušnjo strahotne živalske moči, mogočnega mišičevja teh črnih, zajetnih obroče, ki so mu priželi roki k rebrom. Mračno je začutil vstajajoči zadah po toploti. To je bil pragozd — zeleno svetlikanje in šumenje mračnih voda, — vse to je vdrljo v njegovo kolibo.

Posrečilo se mu je nekoliko razmakniti komolca. Zavpil je. Na kratko zamahujoč s sekoro je skušal zadeti kačo. Ze kmalu potle pa so mu začele pojematni moči. Lovil je zrak in sopol. Kača ga je večkrat ovila. Zgrudil se je. Na tleh sta se borila dalje. Svetilka se je zakotalila vstran, ugasnila pa ni. Njena luč mu je bila zadnje upanje v črni noči.

Bolj in bolj je prihajal do sapa; kača pa je iskala nekakšnega oporišča, okoli katerega bi se lahko ovila. Tega je potrebovala, da bi lahko popolnoma razmahnila svojo moč. Ce najde takšno oporišče, kakšen hloč, konec kakšnega tramu, tedaj — tega se je Serafino najbolj bal — mu bodo rebra popokala kakor prenapete ladijske stene.

Izenadna je bila izba polna luči in po stenah so jele poplesovati sence. Serafino je bil sredi boja in trušča preslišal, da so se odprla vrata. Vsevprek so drli v bajto glasovi, svetilke, postave... Razločeval je bronaste obraze Indijancev, Mahtov, ki so na vso moč udrihali po njem. Po njem? Ne! Čudovito spretno so razkosavali anakondo, ki ga je davila, stiskala in dušila. Enkrat samkrat je zdrsil nož na njegovo nadlahtje in mu prerezal kožo. To je komaj opazil. Pomagali so mu na noge. Stal je. Strmel je v tresočo se pošast iz pragozda, ki se je zvižjala pod gozdnimi noži Indijancev. Odvedli so ga iz stare bajte. Pri hoji je Serafino še nekoliko omahoval. Bilj so pač prvi koraki. Cel dan je potreboval, da si je docela opomogel. Toda se več kot četril leta je čutil, da se vse tresce, če zagleda kakšno kačo.

„S svojo trobento se odlično razumem“

Iz življenja Louisa Armstronga

Ze nad 30 let je Louis Armstrong »Sacno« ideal oboževalec jazza. Kariera slavnega Crnc se je začela v nočnih lokalih New Orleansa na jugu ZDA, ki je tudi rojstni kraj te svojevrstne glasbe. V Chicagu in New Yorku je Louis Armstrong dosegel priznanje kritikov in glasbenikov. Armstrong ima prirojen posluh za glasbo in še zlasti za ritm. Iz svoje trobente je znal izvleči tako obsežno skalo tonov, kakor ni doslej uspelo nobenemu drugemu trobentaču. Louis Armstrong pravi o sebi takole:

»S svojo trobento se odlično poznavam. Kadar igram, sva trobenta in jaz eno.«

Armstrong se je rodil v New Orleansu 4. julija 1900. Njegov oče je delal v tovarni terpen-tina, njegova mati je bila nek-daj gospodinjska pomočnica. Armstrong je že od petega leta dalje živel pri stari matem. V New Orleansu se je seznanil z

Joe Oliverom, ki je bil potem dolgo njegov učitelj, prijatelj pa vse življenje. Brž ko se je Armstrong preselil v Chicago je to mesto postalo prestolnica jazza. Tu je ustanovil svoj lastni orkester, ki je bil poznan pod imenom »Ognjena petorica« (Hot five). Približno v tem času se je ločil od roga in se je popolnoma posvetil trobenti. Sam trdi, da zna igrati na oba instrumenta enako dobro. Louis Armstrong je razen tega poznan tudi kot izreden pevec.

V Evropo je prišel Louis Armstrong prvič leta 1932. Dotlej je posnel že nad 1000 plošč svojih popevk in kompozicij. Zato je bil v Evropi že doobra poznan in mu je že prva turneja popolnoma uspela. Po vojni je bil Armstrong še petkrat v Evropi; zadnjikrat je bil lani. Armstrong sam trdi, da se mu Evropa zelo dopade in se mu zdi, kakor bi se vrnil v svoj rojstni kraj New Orleans; seveda ima take občutke zato, ker je tudi v Evropi veliko razumevanje za njegove akorde.

Lep šport za pasje dni

Znana ameriška smučarka Jeanette Bur je junakinja tako na snegu, kakor na vodi. Do nedavnega je bila znana le kot izredno uspešna tekmovalka o smučarskih tekih... Na zgornji sliki pa jo vidimo, kako brzi z veliko hitrostjo s svojimi odnoini smučmi

Pismo iz Grčije

SEZONSKI SPORI V GRŠKIH CASOPISIH

Solun, 3. julija. Pred nekaj dnevi so v Atenah izbirali Miss Grčije. O tem dogodku so poročali vsi grški časopisi.

V reprezentativnem hotelu »Argentina« so ob zvokih lahke glasbe izbirali najlepšo deklico Grčije. V hotelu je bilo zbranih okoli 600 mladih, postavnih Gr-

kinj. Komisija sestavljena iz najmlajših umetnikov je iskala dekle, ki bi ustrezalo vsem klasičnim normam lepote. Brž ko so se začele čez »most lepote« premikati grške lepoticke, je pred hotelom zbrana množica nekaj sto ljudi začela demonstrirati proti volitvam Miss Grčije.

»Tu ni Hollywood, to je Grčija,« so vpili demonstranti! Grškim lepoticam je morala prihiteti na pomoč policija, in le s težavo so razgnali demonstrante na čelu z duhovščino. Da bi komisija lahko nemoteno končala svoje delo, so za čez noč zaprli pet duhovnikov-vo-diteljev demonstracij in okoli 50 demonstrantov. Zmagala so lepe Grkinje in Miss Grčije bo še letos odpotovala na mednarodno tekmovanje v Hollywood, kjer bodo kakor vsako leto zbrali najlepšo ženo sveta.

Komaj je bila pozabljena »afera« z volitev najlepše Grkinje, se je začela nova časopisna borba, ki še traja. Casopisi pišejo na dolgo in široko o ženskih oblekah, o dolžni kril in vratnih vzrezih. V nekaterih manjših provincijskih mestih so šli občinski očetje tako daleč v borbi za moralno oblačenje žena, da so prepisali kako dolgo mora biti krilo in prepovedali preglobok vratni izrez. Razen tega so strogo prepisali, da morajo biti ženska ramena pokrita. V časopisih je bilo že mnogo člankov o moralnem oblačenju. Nekateri se strinjajo z občinskimi očeti, drugi pa vprašujejo, če veljajo te uredbе tudi za turiste.

Potemtakem bi moral namreč vsak turist nositi s seboj še posebne obleke za svojo ženo, ki bi bile skrojene po predpisih posameznih grških mest. Neki duhoviti novinar je v svojem članku predlagal, da bi bilo pametneje pisati in razpravljati o mnogih razcapanosti, ki jih srečuje v predmestjih Aten, kar je po njegovem mišljenju mnogo nemoralnejše od golih pleč pri ženah. Komentar atenskega dnevnika »Athens News« mu daje prav... Takšnih in sličnih zgodbic je zelo veliko v grških časopisih.

Se nekaj ne smem pozabiti. V Solunu sem v mnogih kavarnah poslušal oddaje Radia Ljubljane. Tu se namreč od vseh evropskih radijskih postaj najbolje sliši Ljubljano. Zelo radi poslušajo njen spored in pravijo, da je pester in poln sprememb.

Vlado Valenčak.

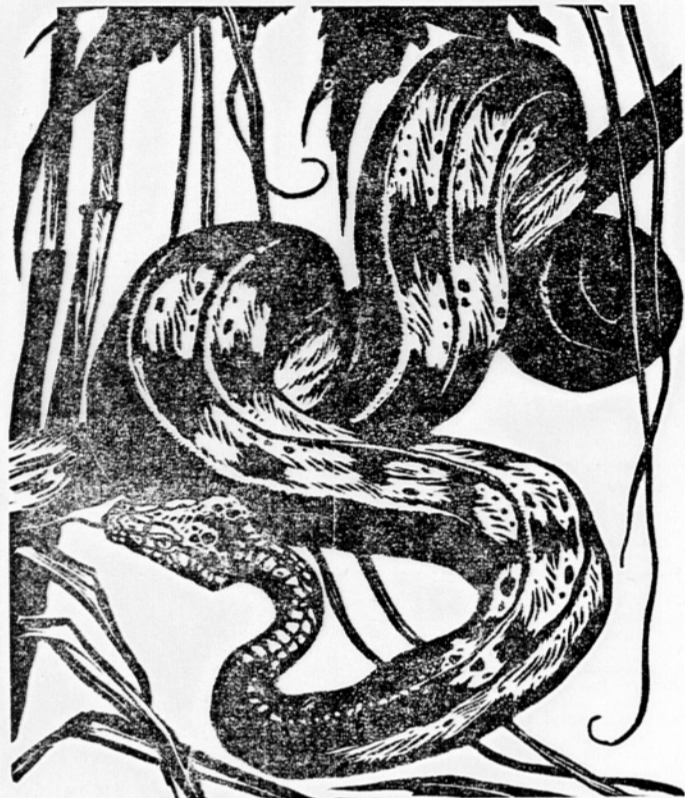
Dober nasvet

Ameriški farmer je pisмено vprašal svoj časopis za nasvet. Imel je namreč konja, ki je bil od časa do časa zelo slaboten in skrajno zanič za delo. Včasih pa je bil ta isti konj zelo živahen in je vlekel kakor najboljši konji. Povečini je bil seveda bolan in farmerja je zanimalo kaj na stori z njim.

Iz uredništva časopisa so mu odgovorili: Brž, ko bo konj spet vsaj malo zdrav in razigran, ga prodajte.

Hemingwaya zanima Afrika

Znan ameriški pisatelj Ernest Hemingway je odpotoval v Afriko, kjer bo ostal več mesecev. V Keniji in Severni Rodoziji namerava zbirati gradivo za svojo novo knjigo.

Kača, velikanica iz pragozda.

nutka do trenutka se je bolj bal, da ga bo udajle nekaj napadlo iz črne teme: živi so se mu pri tem gremišljevanju napeli

Ostro je posvetil stožec svetlobe po izbi. Slišal je top udarec in na tleh je zagledal vijugaste črne spirale velikanske kače,

Veliki koraki našega letalstva

Reaktivni letali in dva vetrovna kanala

V kratkem času so nas naši konstruktorji iz konstruktivnih birojev Jugoslovanskega vojnega letalstva in delovni kolektivi iz vojnih letalskih tovarn presemetili z dvema modeloma dvomotornih reaktivnih lovskih letal. Obe letali, ki imata oznaki 451-M ter 452-M sta popolnoma svojevrstni in originalne konstrukcije. Odključje ju predvsem izredno majhna teža in seveda temu primerna velikost. V narčte teh dveh letal je vložil izredno mnogo truda naš znani konstruktor major Bešlin.

Dvomotorno lovsko jurišno letalo 452-M, ki je bilo prvič dostopno za ogled vsem navzočim na letošnji proslavi Jugoslovanskega vojnega letalstva dne 21. maja na novem letališču v Batajnici, je srednjekrilc z dvema motorjema, ki imata razvrščeni izpušni cevi drugo nad drugo. Krilj imata obliko grške črke delta, višinska krmila so na krilih, trup tega letala je debel, njegova oblika je podobna pokončni elipsi, kapljasta kabina pa je močno pomaknjena naprej. To letalo ima nadalje dvoje smernih krmil, ki izhajata blizu stikališča trupa in kril.

Dandanes so za naše konstruktorje letal mnogo ugodnejši časi, kakor pred tremi, štirim

let, da ne govorimo o predvojnih letih. Naše vojno letalstvo ima sedaj svoj Centralni letalski inštitut z lepo urejenimi prostori. Ta inštitut je v prvih letih po minuli vojni predstavljala nekaj sob v zgradbah na zemskem letališču ter nekaj sob v eni izmed zgradb Dušanove ulice v Zemunu. Od teh skromnih začetkov je napravilo naše vojno letalstvo izredno velik razvoj. Sedaj ima na razpolago mnoge laboratorije, opremljene z najmodernejšimi aparati in napravami sodobne tehnike. Razen tega razpolaga naše vojno letalstvo tudi z dvema vetrovnima kanaloma, ki jih imenujejo T-32 in T-33. Vetrovni kanali so izredno velikega pomena za konstruiranje letal. Sedaj lahko preizkušamo aerodinamične lastnosti naših novih letal doma, medtem ko smo jih morali prej pošiljati v Francijo in Anglijo. V Franciji smo morali n. pr. za vsak preizkus modela plačati okoli 1 milijon deviznih dinarjev, modele pa je treba preizkusiti mnogokrat. Naši konstruktorji so morali čakati leto dni in morda celo več, da so prišli na vrsto s svojimi modeli. Ni treba posebej poudarjati, da so bile na ta način izpostavljene originalne za-

misli naših konstruktorjev vsem mogočim tujim letalskim strokovnjakom. Danes smo v tem pogledu neodvisni.

Vetrovni kanal T-32 je delo naših ljudi, kanal je bil izdelan povečini iz domačega materiala, za njegovo usposobitev sta mnogo doprinesla konstruktor inženir Sisojev ter kapetan I. razreda inž. Branislav Jovanović. Ta kanal je namenjen za raziskovanje aerodinamičnih lastnosti letal s srednje veliko hitrostjo. Inštitut našega vojnega letalstva pa ima na razpolago še drug raziskovalni kanal za proučevanje vodne kavitacije (delovanja vodnih kapljic) na letalih, katerih hitrost se približuje hitrosti zvoka. Ta kanal je prav tako konstruiral naš strokovnjak in sicer inž. Zoto- vič. V teh kanalih izpostavljajo letala domače konstrukcije vsem mogočim vplivom, katerim so izpostavljena letala v zraku v raznih legah letenja.

Koliko prihrankov nam je prinesel naš Centralni letalski inštitut vojnega letalstva si lahko mislimo. V njegovih prostorih so med drugim preizkušali tudi ob naši reaktivni letali: bombnik M-451 in najnovše lovsko jurišno reaktivno letalo M-452.

Konec ugibanj in zaprek

Evropski atomski inštitut bo v Ženevi

Kje bo atomski inštitut evropske organizacije za jedrsko fiziko (CERN »Conseil Européen pour la recherche«), ni bilo jasno prav do pred kratkim. Potem, ko si je organizacija izbrala za sedež mesto Ženevo, so se v tem švicarskem mestu dogajale kaj čudne stvari. V Sviči, zlasti v kantonu Ženeva, se je iznenada pojavila močna opozicija, ki je bila proti gradnji evropskega atomskega inštituta v Ženevi. O tem so vodili v Sviči več tednov razburljive razprave. Prišlo je celo do referendumov. Opozicija je namreč zbrala 7684 podpisov, medtem ko je za razpis javnega glasovanja, ki se tiče problema posameznih kantonov, potrebnih v Sviči je 5000 glasov. Referendum v ženevskem kantonu, ki je bil konec junija, se je iztekel v prid gradnje evropskega atomskega inštituta. Pred dnevi so zastopniki 12 držav podpisali v Quai d'Orsay v Parizu sporazum o ustanovitvi evropskega inštituta za raziskovanje jedrske fizike. Sporazum o organizaciji evropskih držav, ki bodo gradile svoj skupni inštitut, je bil podpisan že 15. februarja lani v Ženevi. Članice organizacije CERN so razen Svice, Francije in Anglije še Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Holandska, Danska, Norveška, Švedska, Grčija in Jugoslavija.

Nacht organizacije predvideva predvsem aktivno sodelovanje med ustanovami in raziskovalnimi inštituti te vrste, kakor tudi gradnjo mednarodnega inštituta za raziskovanje jedrske fizike v Ženevi, ki naj bi ga zgradili v sedmih letih. Stroški za gradnjo tega inštituta bodo znašali okoli 120 milijonov švicarskih frankov (1 švicarski frank je 69 din). Anglija in Francija bosta prispevali 23%, Svice 3.71%, Jugoslavija 1.93%, Grčija 0.97% stroškov itd. Ena izmed glavnih nalog inštituta bo usposabljanje fizikov, ki jim potemtakem ne bo treba več hoditi za vsako malenkost v Združene države Amerike, kjer so na tem področju znanstvenega proučevanja doslej znatno prekosili vse ostale države na svetu.

Evropski inštitut za jedrsko fiziko bo opremljen med drugim s sinhro-ciklotronom. Ta naprava bo pospeševala protone, sestavne dele atomov, na 600 MeV energije. Zmogljivost podobnih naprav na ameriških univerzah v Pittsburgu in v

Chicagu je znenkrat precej manjša. Sinhro-ciklotron mednarodnega evropskega inštituta za jedrsko fiziko bo stal okoli 17 milijonov švicarskih frankov. Za izdelavo te naprave in za izdelavo načrtov bodo potrebovali okoli 4 leta. Najmočnejša naprava inštituta bo tako imenovani proton-sinhrotron. Ta naprava bo pospeševala protone malodane do hitrosti svetlobe, ali z drugimi besedami na okoli 30 milijard elektronskih voltov.

Tensing je rešil Hillaryja

Tensing, njegova žena Anglahmu in hčerki Pempem ter Nima na letališču Kloten v Zürichu med enournim pristanikom na poti v London

Med burnim pozdravljanjem se je 3. julija ornila o London angleška himalajska ekspedicijska pod vodstvom polkownika Hunta, ki je nato sprejel več ko sto poročevalcev in fotoreporterjev in jim povedal, da bo zdaj pripravil ekspedicijsko za ozpon na 8580 m visoko goro Kamčencenga. To je tretja najvišja gora na svetu, prav tako na nepalski meji in majavo kos ledu, ki se je odrl o razpoko in potegnil Hillaryja s seboj. Tensingu pa je uspelo, da je z osmi močni železki tonarisa.

Na vedno ponavljajoče se vprašanje, kakšen je najvišji vrh sveta, je dejal Hillary o Londonu naslednje: »Vrh je lep stožec, brez prave konicice, tako da se na vrhu lahko razmeroma prosto giblješ. Ker pa je na vrhu vedno hud veter, so se lahko

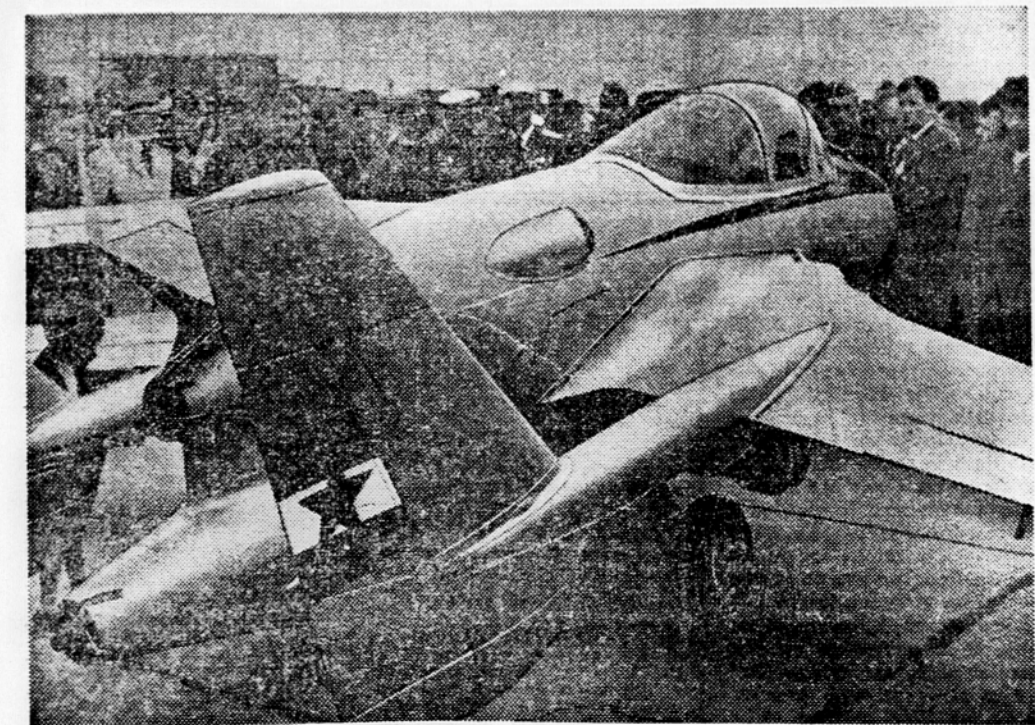
o svoji debeli opravi le malo razgledala. Sedla sta in malicala.«

Hillary in Tensing sta imela s seboj nekaj sladkorja ter marmelade, kekse, slaščice in malo mesa. Prehrana je bila brez maščob, ker človeški organizem o tolikšni ošini maščob ne predela.

Zagoreli Serpas Tensing o razpiti srajci in o širokih hlačah je o Londonu na tiskovni konferenci lepo odzdravil novinarjem s tem, da je po budistonsko pritisnil dlani na obraz. Polkownik Hunt je dokončno zatrl jalosti spor o tem, kdo je prvi stopil na najvišji vrh sveta. Rekel je:

»Vrh takine gore lahko dosežemo samo z napezo. Vsakdo ima pri tem svojo nalogo in pomagata tonarisa, zato je čisto odoec, kdo gre spredaj, kdo za njim na orbi. Hillary in Tensing sta skupaj prišla na vrh Mount Everest, opravila sta vsak svojo nalogo, menjala sta se na navedni in imata pri zmagi vsak svoj deleč.«

Veči del uspeha pa pripisuje Hunt prejšnjim ekspedicijam, ki so zbrale izkušnje.

Naše reaktivno lovsko jurišno letalo 452-M

DVOJKA

Težka, debela palica je grozeče obvisela v zraku, nato pa se je zacela spuščati v kratkih, hitrih sunkih. Dvigala se je in padala, dokler ni obvisela v utrujenih očetovih rokah. Na dveh stolihih pa se je zvijalo tepeno telesce otroka. Bela, nežna koža na mestu, ki ga redkokdaj posije sonce, je bila sedaj vsa podpluta in ponekod je kri pritisnila na dan in obvisela v drobnih kapljicah na površini kože. Otrok ni jokal. Samo tih, pridušen stok je prihajal iz njegovih še nerazvitih prsi. In oči, v katerih je bil ujet ves strah in vsa bolečina, so široko razprte strmele na lutko, ki je ležala v kotu kot nema pričinja inkvizitorskega prizora.

Kadarkoli pa jo učitelj sedaj vpraša, najprej vidi v duhu pred seboj očeta s palico, ki se ji grozeče bliža. In vsega je konec. Kar se je naučila, se ji v trenutku zmede. Nič več ne zna in prestrašena stoji pred tablo. Tako se ponavlja, skozi vse leto. Pri vsem tem pa oče misli, da otroka svzgaja ein se hvali pred znanci da le palica pomaga! Anica se pa boji novega šolskega leta. Spet bo tolikokrat tepe na! Ti nespametni oče, če še ne poznaš svojega otroka, ga skušaj razumeti, vlij mu z dobro, pametno očetovsko besedo poguma pred odgovornim delom, ki ga mora opravljati vsak normalen, zdrav človek v svojem življenju. Če vidiš otroka, ki se trudi, mu pomagaj naprej in se zamisli v svoja otroška leta, ko si morda tudi sam živel med ljudmi, ki niso imeli razumevanja za otrokov duševni razvoj.

Kratek, na žalost zelo pogost prizor v naših družinah — se je odigral zaradi dvojke, ki jo je lepo, skrbno, z modro tinto napisala učiteljova roka v sričevalo dvanajstletne Anice. Prva misel, ki je prešinila otroka, je bil oče. »Kaj počete oče?« Ob mislih na njegovo jezo je šla sirota trepetaje domov. Najraje bi zbežala. »Saj je vseeno. Bom pa umrla, in apatično se je povzpela po stopnicah — »najte, kar bo. Preden je segla k zvoncu, je postala. V tem trenutku je zasovražila šolo in učitelja, ki ji je napisal v sričevalo dvojko in ji prisodil tolkdo muke, ki jo je čakala za zaprtimi vrati. Vedela je, da je dvojko zaslužila. Saj res ni znala. In potem še dvakrat, iz istega predmeta. Pa je tako lepo prošla očeka, naj ji pomaga. A kaj, ko zanj in za dom nima nikdar časa! »Oh, saj veš, da ne utegnem, ji je odgovorila tuča mama, vsaj mora biti kosilo točno na mizi. Očeka noče čakati, jaz pa moram stati v toliko vrstah! Tako je Anica odšla v šolo znova z nejasno glavico. In zdaj je tu dvojka, prava, resnična dvojka, ki ji je pokvarila počitnice. Samo, da bi napravila izpit...

Mama tiho joka ob postelji, ko ji polaga mrzle obloge na boleče mesto. Oče-inkvizitor pa je odvihral, ves divji na mleno hčerko. Kakor na dlani je jasen vzrok za otrokov neuspeh. Anica je prav pridna deklica. Malo težko se uči, vendar se je s svojo pridnostjo uvrstila do sledje med dobre učenke. Letos ji pa učenje kar ne gre tako lahko izpod rok. Čudno zamišljena postaja včasih in raztresena, da jo mora mama celo večkrat poklicati. Vse je bilo še dobro do takrat, ko je v šoli dobila prvi svečka. Tedaj je očeka podivjal.

Ce nas piči čebela ali osa, na drgnemo prizadeto mesto, potem ko smo že izdrii želo, s čebulo. Sok čebule namreč omili bolečino. To vlogo zelenjavo osveži, če jo daš v mizno vodo, v kateri si raztopiš žlico jedilne sode. Lesena tla boste mnogo lažje čistili s krtačo na držaj, kot pa če se boste plazile po kolenih. Pri krtači na držaj je treba veliko manj moči. Margerata bo morda rekla, da tla po takem čistjenju ne bodo tako lepa, kot če jih čistimo s ključem. Poskusite in prepričate se same! Naj živila kuhano ali dušeno, pečeno ali cvrto, vedno moramo paziti na enakomeren ogenj, kajti če naniž požarimo, bo prav gotovo kaj narobe in precej bo treba truda. Da napako popravimo, če jo bo sploh mogoče. Krompir, na primer ne bo nikoli mehak, naj ga še toliko časa kuhamo, če nam preneha vreči, če zakrckne. Preden se lotiš kuhanja, preračunaj, koliko časa potrebuješ za pripravo, nato pa pridno izračunaj, da ne boš kurila zastoj. Pripravljalj po določene vrstnem redu, da juha ne bo stala zakuhana, medtem ko boš čistila solato in podobno. Če kuhaš na elektriko, lahko mapiški pripraviš, če se naučiš izračunati vročino kuhališnika rudi redaj, ko je že izklučen.

Poletna obleka iz rjavega popelina

Domači vrtnar

Delo na vrtu v juliju

Sadovnjak. Ko dosežejo sadeži velikost lešnika, škropimo drevje tretjič po cvetenju. S tem škropljenjem uničujemo drugo generacijo zajedalcev na sadnem drevju. Zdaj je tudi čas, da skrbno pregledamo mlade sadeže in potrgamo vse slabo razvite in črvice. Preostali sadeži bodo zdravi, dobro razviti, enakomerno veliki. Kratkotrajna, škropilna, sredstva bodo dobili kvaliteto sadje. V začetku avgusta sadeže še enkrat pregledamo.

S kakšno vodo zalivamo

Voda je voda, bo nemara rekeli novinci, ki se je šele začel ukvarjati z vrtnarstvom. Bolj izkušeni pa dobro vedo, da je različna med vodo in vodo zelo velika, to razliko upoštevajo in in uspeh ne izgostare. Imamo mehko in trdo vodo. Mehka voda je deželavica, ki je za vrtove najboljša. Cimveč je nalovimo v sode, vodnjake itd., toliko boljše bodo uspevale rastline na naših vrtovih. Za deželavnico je najboljša voda iz jarkov, ribnikov in rek. Najbolje bomo ponazorili razliko med vodovodno vodo in deželavnico, če ugotovimo, da je prva proti drugi kakor groba, neobdelana zemlja proti najfinjši vrtni zemlji. Če je le kako mogoče, ne zalivajmo vrtov s svežo vodo iz vodovoda, marveč vselej le s prestano vodo. Prestane vode pa nam ne bo zmanjkalo edino takrat, če si bomo oskrbeli za vrt nekaj sodov ali bazen v katerem jo bomo hranili.

Zelenjadni vrt. Na izpraznjenih gredah prerahljamo zemljo, ognjono s kompostom in posadimo endivijo in solato. Posadimo tudi grah in nizki fižol ter posejemo redkvico in črno redkev. Tudi preostale prazne grede pognojimo in posadimo nanje sadike ohrovtu in kolerabe. Kdor bo sedaj posejal korenje in rumeno kolerabo, bo imel vsi pozno jesen posebno nežno in okusno zelenjavo. Paradižniki potrebujejo zelo gnojno zemljo, kumare pa razen tega še veliko vlage.

V močvirnih predelih pogosto najdemo kislo vodo, ki vsebuje železo. Če bomo zalivali s tako vodo, bo postala zemlja kmalu skorjasta, trda in zbita. Zato moramo pustiti tako vodo, da stoji. Večkrat jo moramo premešati, ker pride na ta način železo v stik z zrakom. Voda postane rjastordec, železo pade na dno, in šele sedaj jo lahko uporabimo za zalivanje.

Lepotični vrt. Za vrtnice je julija čas, da jih oplemenimo s cepici. Narcise in zvoncek razdelimo in jih na rovo posadimo. Dvoletne cvetlice posadimo v zabojce ali na grede na prostem.

Solne rastline, naj si odpolijejo v senci ali polsenci na prostem. Če jih bomo pokropili z gnojnico, jih bomo okreplili, kar se bo zlasti pokazalo jeseni, ko bodo spet krasile naše soke.

Sol branimo v porcelanasti ali steni posodi. Če je zelo vlažna, stresemo vanjo nekaj zrta riža, ki se nazvame vlage.

Plaš iz lahke volne, primeren za potovanje in hladne poletne večere

Nasveti za gospodinjje

JEDILNIK ZA TEDEN DNI
PONEDELJEK: kosilo: Mesne počete, buča na parniški način, krompirjev pire
 večerja: krompir v obliki s kislim mlekom
TOREK: kosilo: zelenjavna juha, marmeladni omlet, kuhana krompirja
 večerja: vampi v omaki s krompirjem
SREDA: kosilo: goveja juha z rezanci, opečni krompir, kumarčina solata
 večerja: žganci iz emote moke, zelena solata
ČETRTEK: kosilo: grahova juha, riže, mešana solata
 večerja: špinačni omlet, pesa v solati
PETEK: kosilo: prelačena krompirjeva juha s korenjem, sirove omlete, sadje
 večerja: gobe v omaki s krompirjem
SOBOTA: kosilo: goveja juha z jetrnimi cmoki, zabeljen stročji fižol, govedina
 večerja: navadni praženec, kompot
NEDELJA: kosilo: špinatna juha, teletji žrečki iz dušenim rižem, kvašeno testo z narncami
 večerja: liptovski riž, siadica od opoidne.

Borovnična marmelada: Izbrane borovnice prelači skozi sito ali za to pripravljeno sroju. Stehtaj sok in denj vanj za vsak kg soka 30 do 50 dkg siadice. Postavi posodo s pripravljnim sokom na hud ogenj, pa neprestano mešaj. Ko marmelada že kakih 20 minut vre, jo deni malo na krožnik in posavi na hladno; če se strdi, je dobra, če ne, pa še malo kuhaj in zopet poskusi. Gotovo denes še vročo v stih steklenice in zaveži s pergamentnim papirjem.

Borovniček kompot: 1. način
 Borovnice izbereš in pošlješ z vrelo vodo. Na 40 dkg skuhaj na gosto 20 dkg z mrzlo vodo polnega sladkorja. Odejene borovnice polij v kezarce s sladkorjem, po večji kezarce z mehčanjem v količor nimaš pasteznih kezarcev ter kuhaj v pari 15 minut. Kezarce vzameš iz lonca, ko se je voda že popolnoma ohladila.

Očiščene borovnice popari z vrelo vodo in pusi tri dni. Porem vodo odlijši, zaveži in vrelo

MADEŽE OD SMOLNE OLJNA: TE BARVE odstranimo tako: zmošamo špiřit, terpeatin in bencin ter ovlažimo s to mešanico madeže. Če je potrebno, to večkrat ponovimo. Nato odstranimo z nožem omeščano oljnato barvo in podrgnemo po mlaček. Isto oljno namočeno v vrtil vodi. Stare oljnat madeže namočemo z mešanico špiřih delov spirita, treh delov mila za mažo in dela salmijakove.

MADEŽE OD ŠTIRIH delov spirita, treh delov mila za mažo in dela salmijakove. Madeže moramo odstraniti takoj ko jih opazimo. Trdojavne madeže pustimo nekaj časa v raztopini. Unorabljeni smemo samo raztopine. Nikdar ne smemo drgniti, marveč samo priiskati. Če ne vemo, kakšen je madež, ga najprej skušamo odstraniti v mlčni milnici. Blago napremo dez lonce in ga polijemo z raztopino in dobro preplaknemo z vodo.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14					15							
16					17					18		
19					20				21		22	
23				24					25			26
27			28			29		30				31
32		33		34		35						36
37				38		39						40
41					42					43		
44											45	

Besede pomenijo:
Vodoravno: 1. glasovi goveda, 7. prijatelj v boju 14. ameriški pisatelj slovenskega rodu, ki ga je tragično doletela smrt, 15. kemične spojine, 16. sirakuški tiran (5. stol. pred n. e.), 17. prebivalec otočne države v Evropi, 18. omotan, 19. nekdanji prebivalec Balkana, 20. židovsko žensko ime, 22. posodje, 23. spanje, 24. ital. moško ime, 25. večje mesto v LR Srbiji, 26. začetnični hrvatskega skladatelja, 27. enaindvajseta in zadnja črka abecede, 28. letovišče v Istri, 29. kokos, 31. češka prireditelja, 32. eden od ustanoviteljev Rima, 34. komitiji, 36. gor v bližini Ljubljane, 37. pokrajina v Indokini, 39. naše največje ptice, 40. zapreka, 41. poletna, 43. starorimski cesar, 44. kemična spojina (množ.), 45. prepani.
Nazpično: 1. glavna promet. žila, 2. kdor je pri čem zraven, 3. ptica pevka, 4. rimski bog ljubezni, 5. zgodovinsko mesto v Dalmaciji v bližini Zadra, 6. začetnični starejšega slov. alpinista in gorskega reševalca, 7. plast, 8. osmi del kroga (množ.), 9. oblika pomožnega glagola, 10. vzklík, 11. jarki, 12. izločen (tuj).

RESITEV KRIZANKE OD 4. VII.
Vodoravno: 1. srebro, 7. Ljudmila, 14. Hačaturjan, 16. Ares, 17. odrt, 18. Ora, 19. arnika, 21. Lit, 22. risba, 24. rja, 25. Alanton (Čehov), 26. Monte Rosa, 28. ti, 29. hal, 30. Irida, 31. kor, 32. tarifa, 33. nem, 36. orka, 37. Ibar, 38. prilžnost, 41. kolektiv, 42. rjasti.
Nazpično: 1. sholastik, 2. radič, 3. očit, 4. bat, 5. Ot, 6. Turin, 7. ljubezniv, 8. ja, 9. Una, 10. Manja, 11. iris, 12. lek, 13. asanirati, 15. rasti, 20. rasa, 22. Rolf, 23. Ariel, 26. maire, 27. odmor, 28. tolst, 29. bial, 31. kros, 33. Abo, 34. Apt, 36. ona, 38. ti, 40. ž.

Počitnice in učenje

Obširni učni načrt s katerim je učenec obremenjen med šolskim letom, prinese koncem leta utrujenost, ki jo je treba odstraniti, kajti vsaka utrujenost kaže na zastupljanje organizma. Organizem je zato treba dati počitka. V vsakem primeru naj dijak v prvem mesecu počitnice popolnoma izpreže in se temeljito odpolje. Ko se bo dijak dobro odpolil, naj nekaj uric v tednu posveti tudi knjigam. Ne rečemo toliko kot v času pouka, vendar pa toliko, da ne bo začel novo šolsko leto s popolnoma prazno glavjo.

O mlečni posodi in skisanem mleku

Včasih se dogodi, da se vsem gospodinjim v hiši skisa mleko, čeprav ga je vsaka kupila drugod. No, to je pravzaprav zelo nezanimivo. Zanimivejša je, če kupijo mleko vse pri isti kmetici, pa se nekaterim skisa, nekaterim pa ne. Najzanimivejše pa je vprašanje, kdo je kriv: krava, kmečka gospodinja ali mestna potrošnica? Kravo lahko kar izločimo iz te razprave, čeprav se mi je že pri petilo, da je kmetica, ki sem jo zalotila pri prodaji skisanega mleka, izgovarjala na kravo. Torej ostane krivda na kmečki in mestni gospodinjini. Da, pošteno si lahko to krivdo razdelita.

Cista in negovana posoda je vsaki gospodinjini v ponos, umazana in obtočena pa v sramoto izgubo. Prav posebno velja to o izgubi za mlečno posodo. Zavrže bolj ali manj pogosto 35 do 40 dinarjev zaradi nemarne posode, ni malenkost. Nekega dne je bilo na trgu precej mleka. Ze precej pozno je porujalo mleko 41 kmečki žena. Zanimala me je predvsem posoda. Rezultat pregledovanja je bil porazen. Le tri so imele popolnoma čisto posodo. Večina ponudnic je imela posodo tako umazano, da bi bilo nujno, da jih tržno nadzorstvo odstrani.

Pri umivanju umij mlečno posodo vedno najprej, ko sta voda in kunja še čisti, a voda vroča. Se izplakni posodo z vročo vodo! Briši posodo le s čisto kunjjo, sicer jo raje samo posuši. Ne kuhaj v mlečni posodi ničesar drugega. Če bomo bolj pazili na higieno mlečne posode, ne bo toliko godrdnjanja, ne bo nepotrebne škode in ne bo toliko otrok dnevno prikrajšanih za požirek sladkega mleka. — Ker se je mami mleko skisalo. mk.

V prvih dneh in tednih

O vzgoji otrok je bilo napisanih že nič koliko knjig, nič koliko besed. Živi dokazi, ki tekajo povsod okrog nas pa dokazujejo, da vsega tega še ni bilo dovolj. Moje besede tokrat niso namenjene materam, ki se zavedajo, da so v vzgoji svojih otrok grešile in pogrešile, temveč predvsem tistim, ki so rodile danes, večeraj ali bodo rodile jutri, torej tistim, ki začno vzgajati res najmlajše.

Kovrstne predstave, ki jih mati prireja okoli zibelke, da otrok ne bi zajokal, ampak zaspal, so odveč in imajo pogosto prav nasproten učinek. Otrok se popolnoma predrami, njegovi možgani, ki bi sicer morali počivati, so izpostavljeni pravemu mučenju — čeprav bi otroku navidezno naše nepravilno početje bilo še tako všeč.

Ze prve dni mora otrok čutiti neko zakonitost: v vsem dogajanjem in spoznanju, da s kričanjem ne bo dosegel ničesar. V prvih dneh se usvajajo temelji za disciplino, red in nešteto dobrih lastnosti, katere pozneje pri večjih, nepravilno vzgojenih otrocih pogosto zaman iščemo in pričakujemo.

Nisem imela namena založiti mlade matere s kopico nasvetov, ki so potrebni za daljše razdobje v vzgoji otroka. Hotela bi jih le pridobiti in prepričati za omenjeno metodo vzgojanja otroka v prvih dneh in tednih. Mati, ki bo dosledno, vztrajno, v mnogih primerih naravnost junaško ravnala po teh navodilih, bo sledila vzgojo svojega otroka na gladko in prijeto pot, pri tem pa se sebe prevzgojila v pravo mater — vzgojiteljico, ki ji vsa nadaljnja vzgoja ne bo povzročala nobenih težav, zlasti še zaradi tega, ker bo njen otrok pravilno pripravljen za nadaljnjo pravilno vzgojo. mk

ZADNJE VESTI

Odmev intervjuja predsednika Tita

London, 10. jul. — Današnji »Daily Herald« je objavil poleg daljšega izvlečka iz intervjuja maršala Tita tudi uvodnik, v katerem je med drugim rečeno: »Maršal Tito je bil dober nasvet. Sedaj je čas, prvi on, da zahteva Zahod sporazum z Rusi v vprašanih, kot sta nemško in avstrijsko vprašanje. Vendar pa maršal Tito opozarja na to, naj zahodni zavezniki ne postavijo Rusom cele garniture preti-

ranih zahtev. To bi lahko povzročilo, da Moskva popolnoma spremeni svoje dosedanje pomirljivo stališče.«

Nanašnji »News Chronicle« pa piše, da maršal Tito pozna Ruso bolj kot kateri koli zahodni diplomat in da je prepričan, da so sedanje spremembe v sovjetski politiki stvarne, ne pa samo taktičen maneuver. Poudarja, da je predsednik Jugoslavije maršal Tito to poudaril zlasti

po dogodkih na Madžarskem, oopzarja list na to, da je hkrati svetovno, naj zahodni zavezniki ne postavljajo Rusom nerealnih zahtev. List dalje piše: »Maršal Tito je bil v Londonu po Staljinovi smrti in se je dolgo razgovarjal z Winstonom Churchillom. Meseca maja je Churchill izrekel svoj znameniti poziv za razgovore z Rusi »brez dolgega odlaganja, vendar je hkrati izrekel enak opomin« kot sedaj

maršal Tito. Le spomnite se njegovih besed: Bilo bi napačno predpostavljati, da se ne more nicesar rešiti z Rusi, če se že ne da rešiti vsega.«

Pariz, 10. jul. Novejšnji »Le Monde« objavlja izvleček iz intervjuja maršala Tita agenciji United Press in piše, da je ta intervju izval živahno zanimanje na Zahodu zlasti zato, ker slovi maršal Tito kot velik poznavalec sovjetskih razmer.

Pomoč ZDA inozemstvu

Washington, 10. jul. (r). Koordinacijska komisija članov ameriškega senata in kongresa je imela danes skupno sejo, na kateri so se sporazumeli, naj se za pomoč inozemstvu v letu, ki se je začelo 1. julija, nakaze 5 milijard 157 milijonov 232 tisoč 500 dolarjev, kar je manj od vsote, ki jo je zahteval predsednik Eisenhower, vendar več od skupnega zneska, ki ga je bil odobril ameriški kongres.

Začetek konference v Washingtonu

Minister ZDA Dulles: V vzhodnem Berlinu, v sovjetski coni Nemčije in v drugih satelitskih državah imajo narodi nova upanja

Washington, 10. jul. (r). Zunanji ministri Velike Britanije, Francije in ZDA so začeli novoj konferenco v Washingtonu, na kateri je imel ameriški zunanji minister Dulles otvoritveni govor, v katerem se je ustavil na odstaviti Berije z njegovih položajev v vladi in partiji ter

je dejal: »To je začetek novih nezdavnih razmer v Sovjetski zvezi. Stari sistem bi se tam lahko še obdržal in bi lahko še nadalje ogrožal svet, vendar je prišla na dan njegova notranja slabost. Dulles je nadalje izjavil, da je konferenca v Washingtonu v času velikih možnosti. V vzhodnem Berlinu, v sovjetski coni Nemčije in drugih satelitskih državah imajo narodi nova upanja. Na obzoru zopet čutijo svobodo. Svobodne volitve so parola, ki vzbujajo duhove podjarmljenih narodov. Zunanji ministri morajo biti pripravljeni izkoristiti vsako priložnost, da bi povečali upanje na mir, pravico in blaginjo sveta, je poudaril Dulles. Glavno vprašanje, o katerem so razpravljali na današnjem sestanku treh zunanjih ministrov, je bilo, kakšne posledice bo imela odstavitev Berije, posebno v Vzhodni Nemčiji in sami Sovjetski zvezi.

Washington, 10. jul. (r). Ameriški veleposlanik v Sovjetski zvezi Charles Bohlen, ki je trenutno na odhodu v Francijo, je bil poklican danes, naj se vrne v Washington zaradi posvetovanja. Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo, da se zunanji minister Dulles hoče z njim posvetovati, dokler ji še v Washingtonu konferenca zunanjih ministrov treh zahodnih velešil. Zastopnik ameriškega zunanjega ministrstva Lincoln White je izjavil, da je Bohlen že pred nekaj dnevi domneval, da bo Berija odžagan, kar je sporočil ameriškem zunanjem ministru pred svojim odhodom iz Moskve na odhidi v Francijo.

Jubilejno šahovsko prvenstvo Slovenije

V X kolu so bili doseženi naslednji rezultati:

Siška: Germek prekinjeno
Siska: Izvekov se ob zaključku poročil še igra
Groscek: Krivec prekinjeno
Kočvar: Vidmar 0:1
Guzel: Vepretič 1:0
Pirc: Gabrovšek remi
Križanič: Puc 0:1
Levačič: Preinfalk remi
Rezultati prekinjenih partij:
Križanič: Siska 1:0
Krivec: Izvekov 0:1
Gabrovšek: Groscek 0:1
Puc: Pirc 0:1
Krivec: Sikošek 0:1
Vodi še vedno mojster Germek s 7(4)1 itd.

Seja prosvetnega odbora zveznega izvršilnega sveta

Beograd, 10. julija. Odbor za prosvetna vprašanja pri zveznem izvršilnem svetu je imel danes sejo, na kateri je proučil dospele pripombe k osnutku zakona o univerzah. Seje so se udeležili predstavniki združenih predavateljev vseh univerz v državi.

Danes bo objavljeno skupno poročilo o atenski konferenci

Atene, 10. jul. Danes ob 11.30 je posebni komite trojne politične konference končal pripravljanje teksta zapisnika in skupnega obvestila. Nocoj je bila zadnja plenarna seja trojne politične konference, na kateri so bili pripravljene teksti sprejeti. Kakor se je zvedelo, bodo skupno poročilo o konferenci ministrov za zunanje zadeve Grčije, Jugoslavije in Turčije objav-

vilji hkrati v prestolnicah vseh treh držav jutri ob 11. uri po jugoslovanskem ali ob 12. uri po grškem času.

Jutri ob 9. uri se bodo odpele vse tri delegacije kot gosti grškega ministrstva za zunanje zadeve s posebno jahto na enodnevni izlet. Jugoslovanska delegacija pod vodstvom dr. Aleša Beberja odpotuje iz Aten v Beograd v nedeljo zvečer.

Obisk na tržaškem velesejmu

Trst, 10. jul. Danes so obiskali tržaški velesejem od izvršilnega sveta LR Slovenije podpredsednik Ivan Maček ter člani: Zoran Polič, Viktor Avbelj in Janez Hribar. — Tržaški velesejem je obiskal tudi rimski župan, ki je hudo razočaran izredentiste, ker ni dal izjav, kakršne so pričakovale, in je na obisku v jugoslovanskem paviljonu izpregovoril tudi nekaj stavkov v srbohrvaščini. Da bi dali duška svojemu razočaranju, je predsednik tržaškega občinskega sveta rimskemu županu, potem ko je bil na obisku na Opčinah, zadrževal, da »Trst ne bo mogel živeti, če ne bo združen z materjo Italijo«.

V NEKAJ VRSTAH

LONDON, 10. julija (r). Britanski ministarstvo za osebni letalski promet je odobrilo, da bo zračna služba na poti London-München-Beograd, ki jo ima Air Navigation Company, v bodoče imela v svojem voznom redu postajo najprej tudi Zagreb, kasneje pa še Ljubljano.

NEW DELHI, 10. julija (r). »Hindustan Times« je danes speč naglašal, da bi bilo potrebno, da se Generalna skupščina OZN čimprej sestane ter razpravi o najnovejši situaciji v Koreji. List meni, da je to potrebno zlasti zaradi tega, ker se nadaljujejo pogajanja v Pan Mun Jomu in ker so tudi informacije, da pripravila Sing Man Ri nove presenetljive akcije proti sklenitvi premirja.

LONDON, 10. julija (r). Novi britanski štirimotorni bombnik na reaktivski pogon Hevly-Fed. goves letalo »Victor B-1« je bil danes črtan s tajnega seznama.

To letalo, ki je imelo svoj poskusni polet 24. decembra 1952, je prvi bombnik na svetu s krilni v obliki polmeseca, konstruiran pa je tako, da lahko leti skoraj s hitrostjo zvoka. Njegova konstruktorja trdita, da noben drug bombnik ne more leteti tako hitro, daleč in tako visoko s tolikim tovorom bomb kakor njuno letalo. Za njegove motorje trdita, da dajejo več potenske moči kakor 25 motornih ekspresnih lokomotiv.

Za Dullesom sta govorila Biddall in lord Salisbury, ki sta v enakem smislu poudarila pomen konference. Prihodnja seja konference treh zunanjih ministrov bo jutri dopoldne.

Washington, 10. jul. (Tanjug) Sodeč po komentarjih vodilnih britanskih listov, pričakuje britanska javnost od konference zunanjih ministrov, ki se je danes začela v Washingtonu, da bo dosežen sporazum zahod-

Trgovsko podjetje „UMETNINA“ Ljubljana, Resljeva c. 16

nudi v svojih poslovalnicah raznovrstno izbiro blaga s posebnostjo v antičnih, tehničnih in glasbenih predmetih.

Za predmete, ki jih želite prodati, se poslužite komisijske prodaje!

BLAGO SPREJEMAMO V »SPREJEMALIŠČU«, MESTNI TRG 7.

Predvsem iščemo:

- a) ANTIČNE PREDMETE v kovini, steklu, porcelanu in drobnih lesenih izdelkih (ure, šatule itd.). — Jedilne, čajne in kavne servise (znanih znamk: Rosenthal, Meissen in dr.). — Kristalne izdelke: Blei kristal, češki kristal. — Zlat nakit in drage kamne — predvsem briljante in originalne perle in ohridske bisere, bogate zapestnice, broše in ogrlice. — Jedilne pribore v kromu in srebru. — Različne vaze in doze v porcelanu, kristalu in keramiki.
- b) RAČUNSKE STROJE na 4 operacije, pisalne stroje, daljnogled, foto aparate, avto diname, diname za kolesa in ostale kolesne dele, elektr. štedilnike, sesalce za prah, spirale za kuhalnike in likalnike, sestila, logaritmična računalna, adiatorje, električne motorje 1/2-3 KS.
- c) MOŠKA, DAMSKA IN DEČJA KOLESJA, šivalne stroje, diatonične, kromati čne in močnejše klavirske harmonike, violine manjše (1/2 in 3/4), radio aparate, klarinete, jazz trube, gitare, slušalke in druge radio dele.

Zadružni kmetovalec!

Preskrbi si ob »Mariborskem tednu« traktorje

Za sklepanje pogodb se obrnite na trgovino s poljedelskimi stroji Murska Sobota, na njenega zastopnika na »Mariborskem tednu« Gezo Ksenemana

Ansaldo

Za globoko oranje in rigolanje

Industrija Motor, Rakovica pri Beogradu

„SLAVOLOK“

ERICH MARIA REMARQUE

ZMAGE

»Jaz sem ga prisilila, Boris.« Kate Hegström je objela Morozova. »Hvala bogu, da sem spat nazaj pri vas!«

»Vi imate rusko dušo, Katja. Sveta pomagalka vedi, zakaj ste se morali roditi v Bostonu. Pojdimo, Ravic.« Morozov je odprl vrata pri vhodu. »Človek je velik v svojih sklepih, a šibak v izvedbi. V tem je naša beda in naš čar.«

»Šeherezada je bila opremljena kakor kak kavkaški šotor. Natakarji so bili Rusi v rdečih čerkeskih uniformah. Orkester je sestajal iz ruskih in romunskih ciganov. Gostje so sedeli za majhnimi mizicami, ki so stale pred oblazinjen klopjo, ki je tekla vzdolž vse stene. Prostor je bil teman in precej zaseden.«

»Kaj hočete piti, Kate?« je vprašal Ravic.

»Vodka. In cigani naj igrajo. Dovolj mi je. Wienerwalda« v paradnem maršu.« Sezula je šolne in položila noge na klop. »Zdaj nisem več trudna, Ravic,« je rekla. »Ze par ur Pariza me je spremenilo. A še vedno mi je, kakor da sem ušla iz koncentracijskega taborišča. Si lahko predstavljate to?«

Ravic se je ozrl vanjo. »Tako nekako,« je rekel.

Cerkez je prinesel majhno steklenico vodke in kozarca. Ravic ju je natočil in dal čašo Kate Hegström. Naglo in žejno jo je izpila in jo postavila nazaj. Nato je pogledala okrog sebe. »Pribežališče več,« je rekla in se nasmehnila. »Ponoči pa postane jama zavetja in sanj.«

Naslonila se je nazaj. Mehka luč izpod namizne plošče ji je

osvetljevala obraz. »Zakaj, Ravic? Ponoči postane vse barvitejše. Človeku se ne zdi težavno, tako mu je, kakor da vse zmore, in česar ne more doseči, izpolni s sanjami. Zakaj?«

On se je nasmehnil. »Sanje imamo zato, ker brez njih ne bi mogli prenesti resnice.«

Orkester se je pričel ubirati. Nekaj kvint in nekaj violinskih lokov je zaplesalo po zraku. »Vi niste videti po tem, da bi se slepili s sanjami,« je rekla Kate Hegström.

»Človek se lahko slepi tudi z resnico. To je še nevarnejša sanjarija.«

Orkester je pričel igrati. Sprva so bile samo cimbele. Mehko ovita kladivca so narahlo, skoraj neslišno trgala melodijo iz mraka, jo vrgle visoko v rahlo podrsavanje in jo nato oklevaje oddale violinam.

Cigan je počasi prihajal po plesišču proti mizi. Stal je tam, smehljaje se, z goslimi ob rami, z vsiljivimi očmi in željno odotnim licem. Brez svojih gosli bi bil prekupčevalec z živino — z njimi pa je bil glasnik stepe, prostranih večerov, obzorij in vsega tistega, kar ni bilo nikdar resnično.

Kate Hegström je kakor studenčnico v aprilu občutila melodijo na svoji koži. Bila je mahoma polna odmevov, a nikogar ni bilo, ki bi jo bil poklical. Razvejani glasovi so brneli, zabrisane krpe spominov plahutale. včasih se je zalesketalo kakor brokat, a odneslo je v vrtincih in nikogar ni bilo, ki bi poklical. Nihče ni poklical.

Cigan se je poklonil. Ravic mu je potisnil pod mizo bankovec v roko. Kate Hegström se je zgenila v svojem kotu. »Ste bili kdaj srečni, Ravic?«

»Pogosto.«

»Ne mislim tega. Mislim prav srečen, brez diha, brez zavesti, z vsem, kar imate?«

Ravic je pogledal v razgibani ozki obraz pred seboj, ki je poznal eno samo razlago za srečo, najbolj opotočo od vseh: ljubezen, in nobene druge. »Pogosto, Kate,« je rekel in mislil čisto nekaj drugega in vedel, da tudi to ni bilo.

»Nočete me razumeti. Ali pa ne govorite o tem. Kdo je ta, ki poje zdaj z orkestrom?«

»Ne vem. Ze dolgo me ni bilo tukaj.«

»Odtod ženske ni mogoče videti. Ta ni s cigani. Sedeti mora kje pri kakšni mizi.«

»Potem bo najbrž kak gost. To se tu večkrat zgodi.«

»Čuden glas,« je rekla Kate Hegström. »Otožen in uporniški hkrati.«

»To je v pesmih.«

»Ali pa v meni. Razumete, kaj poje?«

»Ja vas ljubim — ljubim sem vas.« Puškinova pesem.«

»Znate ruski?«

»Samo toliko, kolikor mi je Morozov vbil v glavo. Večidel kletvice. Ruščina je imeniten jezik za kletve.«

»Vi ne govorite radi o sebi, kaj?«

»Jaz niti rad ne premišlujem o sebi.«

Sedela je nekaj trenutkov. »Včasih se mi zdi da je staro življenje minilo,« je rekla nato. »Brezskrbnost, pričakovanje — vse tisto od poprej.«

Ravic se je nasmehnil. »Nikdar ni minilo, Kate. Življenje je vse prevelika stvar, da bi moglo miniti, preden nehamo dihati.«

KOLENDAR

Sobota, 11. julija Olga, Hrabra, Nedelja, 12. julija: Monor, Fort-tum, 13. julija: Risto, Risto Savin.

11. VII. 1858. — Rojen igralec Ignacij Borštnik.

11. VII. 1858. — Rojen v Zaicu skladatelj Friderik Srca — Risto Savin.

11. VII. 1944. — Utonil v Soči Jože Srebrnič član SNOS, podpredsednik POOF za Slovensko Primorje.

Na Visoki medicinski šoli je diplomirala iz vsrge zdravstvena Milica Uršič. Cestitamo prijatelji!

Na prirodoslovno-matematični fakulteti sta iz biologije diplomirala Miroslav Nikolič iz Šibenika in Vladimir Ravnik iz Kranja — Cestitajo prijatelji! 5275-n

Pripravljali odbor za proslavo 700-letnice mesta Kostanjevica na Krki vabi podjetja in ustanove. Da prijavo število udeležencev do 25. julija. 5272-n

Na ekonomski fakulteti v Ljubljani je diplomirala tov. Milena Mikuz iz Kranja. Cestitamo!

»KAA VES. KAA ZNAS?« — Izgledski list »Sloveskega poročevalca« (številka 13) je prekvark izšla in je v prodaji. Prišle so št večjih in manjših križank ter številne druge usanke. Ze zopet so razpisane tudi lepe nagrade za pravilne rešitve

Ugankarski list je v prodaji v vseh podružnicah »Sloveskega poročevalca«, v prodajalnih časo. pisov, kioskih itd. Sezite po tem seznamnem listu, ki vam tudi obljublja prijetno zabavo in koristnega razvedrila!

Zaradi popravila mostu na Kolpi bodo od 13. do 24. julija 1953 prestopeni potniki pri vseh potniških vlakih med postajo Bubenjerci in postajališčem Rosinice od km 29.1 do km 29.6. Čez Kolpo bodo potniki prepeljani z brodom iz duplekce za železnice v Ljubljano.

NARTA SPORT KREMO morete uporabljati za vse prilike — zato zahtevajte samo NARTA SPORT KREMO! 6-d

»Kremlje je tu! Za sončenje in nesoglasja zahtevajte kvalitivno kremo »Pour Vous«. Dobi se v vseh trgovinah 5120-n

MOTOX je moderno sredstvo za uničenje moljev. Siguren, praktičen in prijeten duha je samo MOTOX! 37-d

Sumeča vitaminska limonada — BIBI v tabletah — je osvežilo. Praktična in priljubljena otrokom in odraslim predvsem na izletih in potovanjih. Zahtevajte povsod BIBI! 5283-n

Okrajni ljudski odbor Kranj razpisuje za »Kspozituro katastrof« uredba škofja Loka mesto administrativne in tehnične službe vseh poslih katastrofske službe z najmanj dviletno p. kso. Nastop po možnosti tako. Kandidati naj pošljejo lastnorodno pisano ponudbo do 20. julija 1953 do OLO — tajništvo Kranj. Plače po uredbi. 5294-n

Obšinski odbor Zveze borcev Ljubljana-Polje vabi na proslavo dneva vstaje v Zadvoru pri Dobrunjah.

Sporod:

11. julija ob 20: Svečana akademija v počestitev spomina Jožeta Moškriča-Cirila, ki bo v Zadrženem domu v Zadvoru.

12. julija ob 9: 1. Odprtje spomniške plošče narodnemu heroju Jožetu Moškriču-Cirilu pred Zadrženim domom v Zadvoru;

2. proslava dneva vstaje;

3. počastitev žrtve na Urhu;

4. poročila kulturni sporod. nato v gozdu nad opekarino partizansko taborenilo.

Proslava bo ob vsakem vremenu Avtobus vozi od 6.30 dalje iz Ljubljane. Amrožev trg do goštinjske terine v Zadvoru 5288-d

Odprtje plošče ponesrečenima Janezu Ruzlju in Andreju Federamsbergu bo v nedeljo 12. julija pod Planjavo.

Prekinitve električnega toka. Obveščamo vse odjemalce električne energije, da morajo biti na območju transformatorskih postaj ki se napajajo do 5 kV delinovodu Celje-Grobelno, da bo vsled vzdrževalnih del v nedeljo 12. julija 1953 prekinitev dobave električne energije od 4. do 12. ure. Iz varnostnih razlogov je smatrali, da so naprave pod napetostjo. — Elektro-Celje, tehniška izpostava Celje okolice. 5293-n

Danes sveže morske ribe.

OBVESTILA

Na tajništvo za notranje zadeve Celje-okolica se nahajajo sledeči najdeni predmeti: 1. moški suknjič sive barve, 1. divjalo za avtomobil, 1. moška zapetna ura znamke »Oras«, 1. moška zapetna ura znamke »Kara«. Lastnik nevedenih predmetov pozivamo, da se v teku enega leta zaslusijo pri nasvetnem tajnistvu z dokazili lastništva ter prevzamejo predmete. V kolikor se v teku roka ne bodo zglasili, bodo predmeti izročeni državi. 5298-n